

Sighetu Marmatiei

sighetu marmăției

Cătu-i Maramureșu'
Nu-i oraș ca Sighetu'

6 7 5

1 3 2 6
2 0 0 1

Municipiul

Sighetu

Marmației

ISBN: 973-0-02434-0

Album apărut prin grija Primăriei și Consiliului local - Sighetu Marmăției
și cu sprijinul Ministerului Culturii și Cultelor - București

Reproducerile foto din capitolul II s-au făcut după stampe de epocă, cărți poștale, ilustrate
și fotografii vechi din colecția Muzeului Maramureșului și din colecția Elisabeta Dăncuș.

Sighetu Marmatiei
la cumpăna dintre milenii

Sighetu Marmatiei
at the turn of the millennium

Texte: Mihai Dăncuș
Fotografii: Mihai Dăncuș, Iosif Bereș, Marius Palincaș

Orică comunitate trăiește intens prin tradițiile sale, dar mai ales prin momentele în care fiii săi se adună pentru a-și cinși istoria care i-a făcut renumele și i-a adus gloria. Cu Sighetu soarta a fost darnică, Dumnezeu hărăzindu-i și multe momente de bucurie și mândrie. Sărbătorirea a 675 de ani de la prima atestare documentară reprezintă o etapă importantă, decisivă în viața comunității a cărei istorie o acoperă peste două milenii.

Rememorăm la ceas aniversar traseul de viață al bunilor și străbunilor noștri, care au făurit epopeea istoriei noastre naționale în capitolele ei esențiale pentru că Sighetu n-a fost și nu este numai o expresie geografică, un nume purtat de o localitate oarecare.

Sighetu Marmatiei este un simbol, o chintesență, un semn sub care se ascunde sufletul românesc în forma lui cea mai loială și elevată: curat, simplu, liber, dar și creștin, demn.

Așezat la margine de Țară Românească și început de Țară străină, într-un colț de Românie, unde istoria a fost scrisă parcă pe lemn nu pe hârtie, iar tradițiile s-au transmis nu prin cuvinte ci prin semne încrustate pe trunchiuri de copac devenite porți și case, Sighetu Marmatiei este orașul în care timpul a încremenit în piatră și s-a ghemuit în lucruri care au expresie și care vorbesc de truda multor generații care s-au trecut păstrându-se fără să știe.

Martor la descălecători de domni și ctitori de țară, martor al atâtor generații de bărbați destoinici care au marcat existența noastră pe spirala devenirii, leagăn de cultură și spiritualitate românească și cămin în care alături de români toate etniile și-au putut croi un rost în viață, Sighetu trăiește acum la început de mileniu III într-o îmbinare armonioasă de arhaic și modern, încercarea de a construi un arc de pod peste timp în care să se regăsească cu demnitate și generațiile trecutului și ale prezentului.

Cu gândul la generațiile ce ne urmează în mileniul III, avem datoria morală de a încerca să concentrăm toate energiile într-un torent impetuos reconstrucitiv ca Sighetu să devină un centru al culturii materiale și spirituale deschis spre orizontul lumii europene.

Prof. Eugenia Godja
Primarul Municipiului

Every community lives intensely through its traditions, but mostly through the moments when its sons come together to honor the history which has made its fame and brought its glory. As for Sighet, fate was generous, God giving it many reasons of joy and pride. The Celebration of 675 years of attestation in documents represents an important stage, decisive in the life of the community, whose history over two millennia.

We recall at this anniversary time the way of life of our grand parents and our ancestors who created the epic of our national history with its essential chapters. For Sighet is not only a geographical representation, a name born for an ordinary place. Sighetu Marmatiei is a symbol, a quintessence, a sign under which lies present the Romanian soul, in its most loyal, elevated, pure and simple, free, yet Christian and dignified form.

Situated at the limit of the Romanian land and the beginning of a foreign country, in a corner of Romania, where history was written on wood and not on paper and the traditions were transmitted not through words but through signs carved on wood which become wooden portals and houses, Sighetu Marmatiei is the town where time is fixed in stone and keeps like in a grembo all facts and signs that are expression of many generations that lived before us, yet still survive through this same symbols.

Witness to the founding and settling of the country, witness of so many generations of grand personalities who marked our existence on the spiral of the becoming history, birth place of culture and Romanian spirituality and cradle for all the other ethnical groups which made their way into life there, Sighet is living now, at the beginning of the 3rd millennium, in perfect harmony with the archaic as well as the modern, in an attempt to build a vault in time where generations of the past as well as of the present time would rejoin.

Considering the generations to come, we have the moral duty to try to concentrate all our energies in an impetuous flow of reconstruction, so that Sighet may become again a center of spiritual and material culture, opened towards the wide European horizon.

Prof. Eugenia Godja
Mayor of the municipal town

Sighetul și Maramureșul

Zona Maramureșului, privită într-un context mai larg, european, este situată la confluența și interferența marilor culturi și civilizații europene, adică cele occidentale, apusene cu cele orientale, răsăritene cu suprapunerea celor două mari biserici creștine, ortodoxă, răsăriteană și catolică, apuseană.

Acestea s-au întrepătruns dând naștere la un fenomen de sincretism cultural care a avut ca rezultată această arie culturală - Maramureșul - ce s-a păstrat până azi aici în centrul Europei. Aici, unde la circa 20 km de Sighetul Marmăției, orașul de reședință al Maramureșului istoric, o bornă plantată pe malul drept al Tisei (în Ucraina) marchează echidistanța între "coastele arctice ale Norvegiei în nord, litoralul Cretei în sud, și coasta irlandeză în vest până la crestele munților Urali în est".

Maramureșul, acest ținut sfânt al pământului românesc, se întinde în partea de nord a Carpaților Orientali care, prin lanțul munților Rodna - Carpații Vulcanici de nord și Munții Maramureșului, închid cea mai mare depresiune a acestora: Depresiunea Maramureșului.

Zonele deluroase, terasele râurilor, luncile și văile, dar și pășile montane până la o anumită altitudine au oferit dintotdeauna condiții prielnice întemeierii așezărilor.

Din perspectiva istoriei, "Țara Maramureșului" este o străveche vatră românească locuită din timpuri imemorabile. Săpăturile arheologice și descoperirile întâmplătoare au scos la lumină vestigii de cultură și civilizație încă din perioada paleolitică și neolitică cu continuitate în epoca următoare.

Continuitatea pe parcursul primelor veacuri ale mileniului este marcată de structurile sociale de obști, cu elemente specifice dacilor liberi și simbiozei daco-romane-celtice. În perioada medievală apar formațiunile cnezatelor de vale și voievodatul, care au făcut să funcționeze relațiile dintre oameni, neamuri și sate, opunând rezistență presiunilor din afară.

Începând din secolul al XIV-lea, vecinul de la apus, regalitatea maghiară, își face din ce în ce mai mult simțită prezența și în această zonă, infiltrând primele comunități de oaspeți pe Valea Tisei.

Prima atestare a Maramureșului datează din anul 1199, iar în secolele următoare (XIII-XV) documentele consemnează majoritatea localităților și marile neamuri ale Maramureșului.

Municipiul Sighetu Marmăției, așezat la confluența râurilor Iza și Tisa, la frontiera de nord-vest a țării, este vechea capitală a Maramureșului istoric.

Numele orașului vine de la rădăcina "Zeget" - aparținând fondului de substrat traco-dacic al limbii române și care înseamnă "cetate". Așezare umană străveche, cu vestigii din epoci îndepărtate, orașul apare consemnat în documente la 1326. Dealul Cetății - Solovanul, cu o cetate în incinta căreia se află vestigii datând încă din perioada traco-dacilor, stă pază așezării.

Orașul a luat amploare odată cu trecerea timpului, viața sa economică și culturală fiind specifică burgurilor transilvane. Spre Sighet au gravitat de secole oamenii Maramureșului de pe toate văile, așezarea dezvoltându-se în timp ca o mini-capitală.

The city of Sighet and Maramures area

Seen in a larger and European context, the Maramures county is situated at the crossroads of European and Eastern culture and of the Eastern Orthodox and Western catholic churches.

The two churches have intermingled giving birth to a phenomenon of cultural syncretism, which resulted in this cultural area called Maramures, preserved ever since in the centre of Europe. Here, at about 20 Km from Sighetu Marmăției, the residential town of historical Maramures, a landmark fixed on the right bank of the Tisa River (in Ukraine), marks the equidistance between "the Arctic coasts of Norway in the north, the seacoast of Crete in the south and the Irish coast in the west to the peaks of the Ural mountains in the east".

Maramures this sacred realm of Romania, lies in the northern side of the Oriental Carpathians which form an enclosure with the range of Rodna Mountains, the northern Volcanic Carpathians and the Maramures Mountains.

Maramures sets in the largest depression of the region.

The hilly areas, the terraces of the river, the meadows and the valleys, but also the mountains up to a certain altitude have always offered favorable conditions for human settlements.

Historically speaking, the "Maramures Country" is an ancient Romanian land, inhabited from immemorial times. The archaeological diggings and accidental discoveries have disclosed traces of culture and civilization going back to the Neolithic Age.

The continuity along the first centuries of the millennium is proved by the social structures of the communities, having elements specific to the free Dacians and to a symbiosis of the Dacians, Romans and Celts. In the Middle Ages, principalities of the valley (cnezate) and communities ruled by a "voivode" were rising, their existence helping the development of the relations between people, families and villages and the resistance to the pressures from outside.

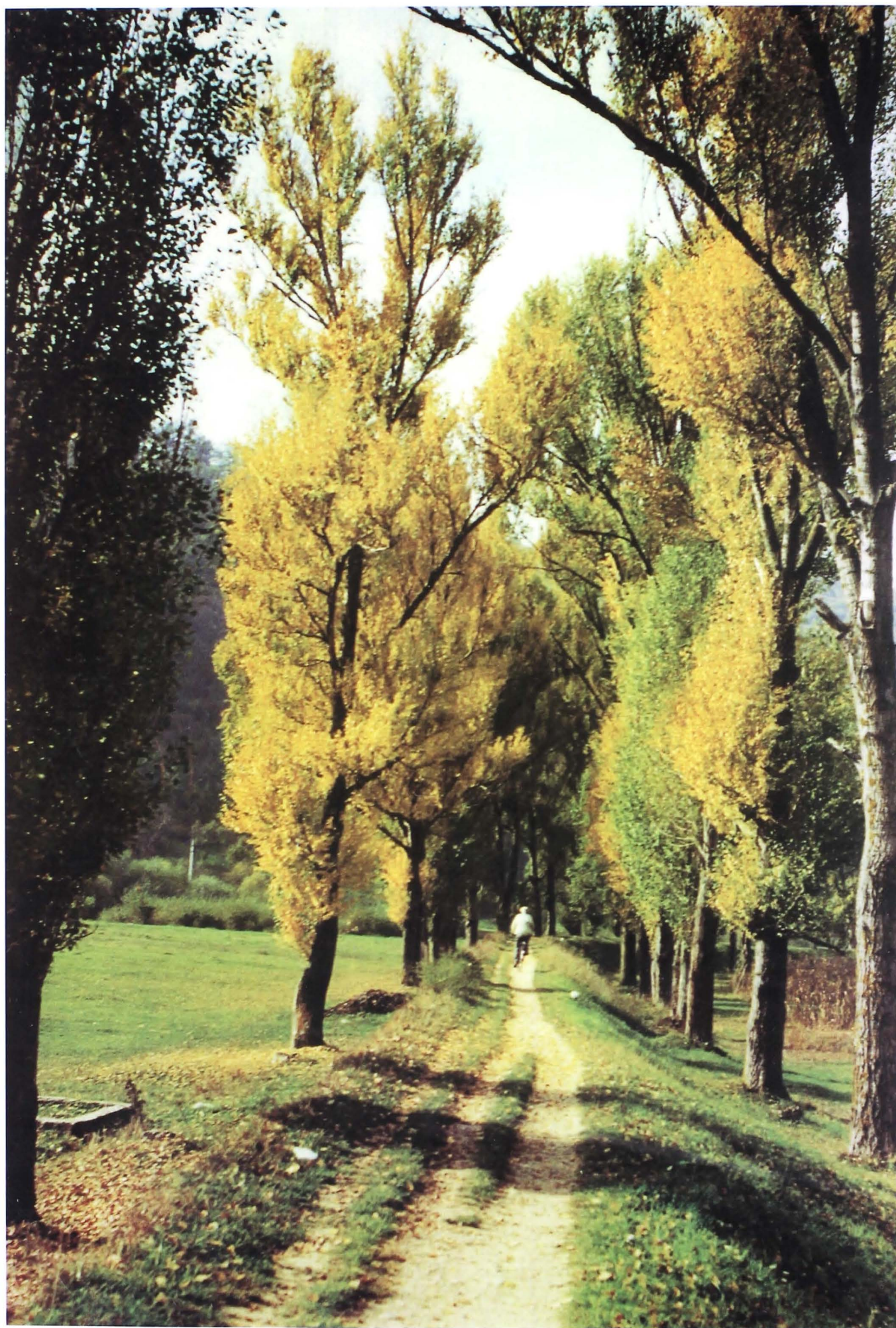
Starting with the 14th century, the western neighbor, the Hungarian royalty, imposed its presence even more on this area, infiltrating the first communities of "guests" on the Tisa Valley.

The first written attestation of Maramures dates back to 1199 and in the centuries to come (the 13th - the 15th) the documents record most of localities and of the great families of Maramures.

Sighetu Marmăției, the town lying at the confluence of the Iza and Tisa rivers, on the north-western border of the country, is the old capital of the historical Maramures.

The name of the town comes from the root "Zeget" - belonging to the Thracian and Dacian substratum fund of the Romanian language, meaning "fortress". An ancient human settlement, having vestiges from remote times, the town is recorded in the documents of 1326. The fortress hill - Solovan, with a fortress having vestiges dating back to the period of the Thracians and Dacians, is a shield for the settlement.

The town extended in time, its economic and cultural life specific to that of the Transylvanian burghs. All the people on the valleys of the Maramures depended on Sighet, therefore the town developed over years to become a small capital.

Mărturii arheologice și istorice
Archeological and historical evidence

Dealul Solovan străjuiește ca o fortăreață municipiul Sighetu Marmăției. Săpăturile arheologice au pus în evidență o mare așezare fortificată de la finele epocii bronzului și începutul epocii fierului, când în zonă se constata o simbioză daco-celtică

Solovan hill guards like a fortress the municipal town Sighetu Marmatiei. Archeological diggings have put into evidence a big fortified settlement at the end of the bronze age and the beginning of the iron age, when in the area is recorded a daciou-celtic coexistence

Piese se silex și alte vestigii paleolitice.
Zona Cămara - Sighetu Marmatiei

Silex pieces an other Paleolithic evidence.
Camara area - Sighetu Marmatiei

Topoare de piatră șlefuită - neolitic
-- descoperite în zona municipiului Sighet

Polished stone axes - Neolithic
- discovered in the area of Sighet

Piese de epoca bronzului descoperite în zona Sighet - Crăciunești

Pieces from the bronze age discovered in the area of Sighet - Craciunesti

Depozite de bronzuri din
zona municipiului
Sighetu Marmatiei
(Oncești, Crăciunești,
Săpânța, Sighet, Vad)

Bronze deposits from the
area of the municipal town
Sighet. (Oncesti, Craciunesti,
Sapanta, Sighet, Vad)

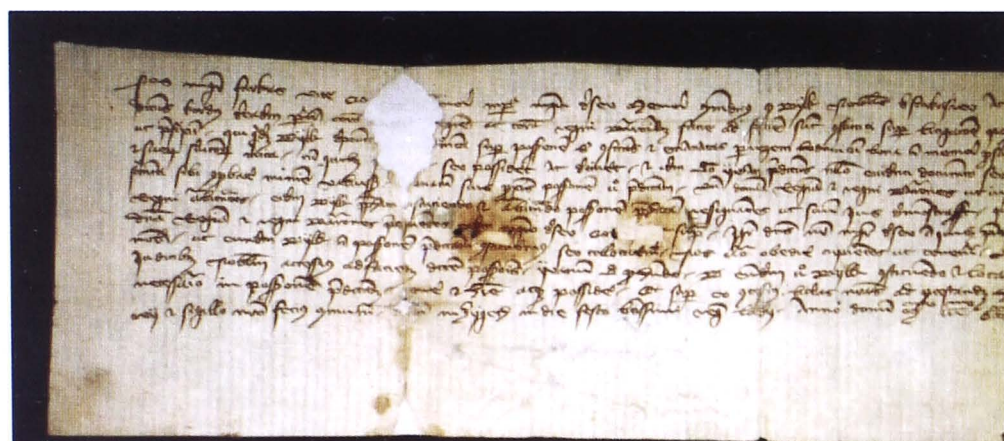
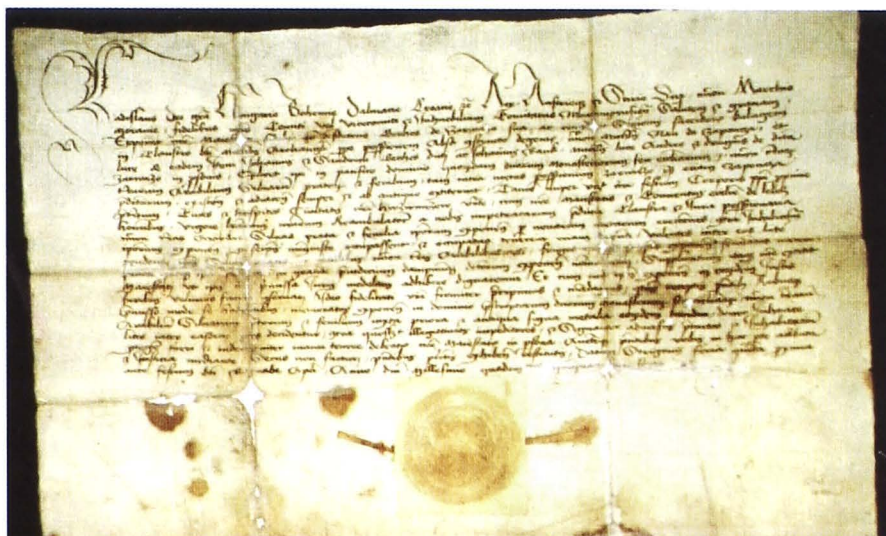
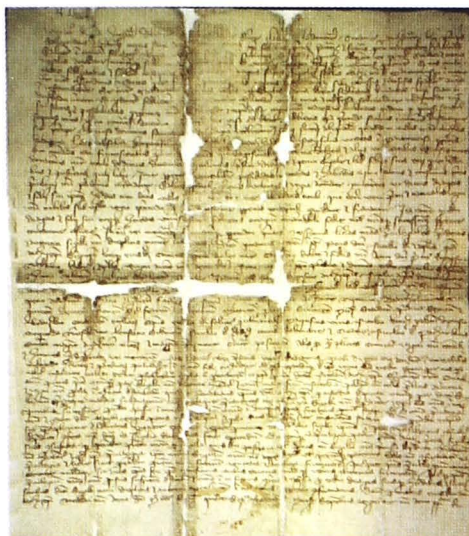

Tezaurul de la Sarasău. Piese din acest tezaur au fost păstrate cu sfințenie de urmașii familiei Mihalyi de Apsa
 Treasure in Sarasau. Pieces from this treasure were holly kept by the descendents of the Mihalyi de Apsa family

Fragmente din vase ceramice
 din sec. VIII-XI, descoperite
 în zona orașului

Pottery fragments from the
 VIII-IX century discovered in
 the town area

Diplome medievale din sec. al XIV-lea și al XV-lea - cu referire la relațiile sociale și marile neamuri ale Maramureșului

Medieval diplomas from the XIVth and XVth century - about social and family relations in Maramures

Arme albe și de foc în patrimoniul Muzeului Maramureșului, secția de istorie

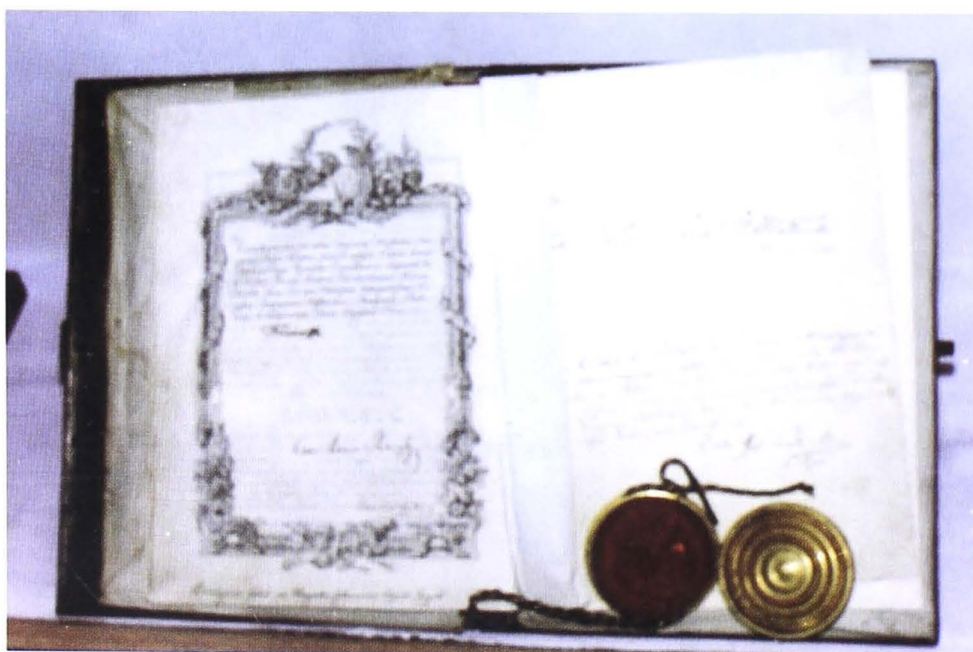
Side arms and fire arms in the patrimony of the Maramures Museum, history section

Detalii din colecția de arme de panoplie (sec. al XVI-lea și al XVIII-lea)
- a muzeului Sighet

Details of the panoply arms collection (XVIth - XVIIIth century of the museum in Sighet).

Diplomă de breaslă dată de împăratul Francisc I în anul 1830

Guild Diploma given by the emperor Francisc I in 1830

Imagini vechi din oraşul vechi
Old images from the old town

Biserica reformată înainte de incendiu din anul 1859 - stampă de epocă

The Calvinist church before the 1859 fire - engraving of the epoch

Zidurile originare ale bisericii reformate despre care Preotul prof. Szarka Iosef și Acad. Dr. Szilaghy Istvan susțineau că a fost ab initio un templu dacic în care Zamolxe oferea rituri și jertfe în cinstea zeului. Mai târziu în sec. al XIV-lea este preluată de preoții catolici iar din anul 1521 a fost trecută la ritul protestant.

Initial walls of the Calvinist church about which the minister prof. Szarka Josef and the Academician Dr. Szilaghy Istvan stated that it was ab initio a Dacian temple where Zamolxe officiated rites and sacrifices in honor of the god. Later in the XIVth century the church was taken over by catholic ministers and in 1521 it was turned into a protestant rite

Imagini după picturile care se mai puteau vedea pe pereții bisericii la 1844 când aceasta era ruinată de incendiu. Copii de Peter Dezső (1917) după Barabas (1845). Savanții maghiari atribuie această pictură stilului bizantin.

Images of the paintings that could be seen on the church walls in 1844 when it was damaged by the fire. Copies made by Peter Dezső (1951) after Barabas (1845). Hungarians scholars consider this painting to belong to the Byzantine style.

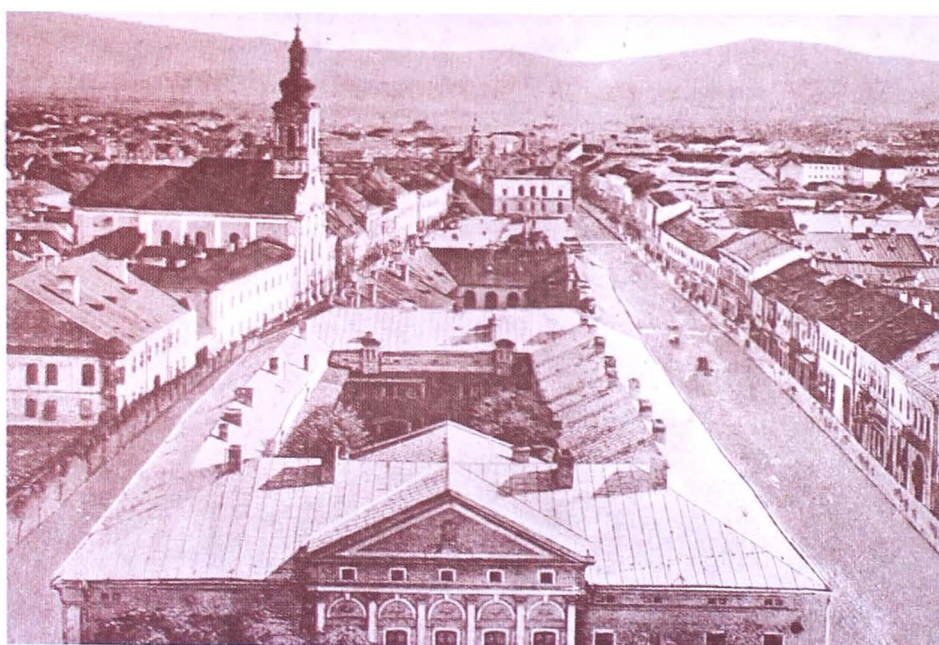
Biserica reformată, construcție monumentală care mai păstrează elemente gotice.

The Calvinist church, monumental building which still preserves gothic elements.

Gara CFR - vedere din anul 1893 - astăzi de aici pleacă trenurile în toată țara.

The railway station - view from 1893 - today trains leave from here to all directions through out the country.

Vedere de epocă
- cca. 1900 - orașul vechi.

View of the epoch
- about 1900 - the old town.

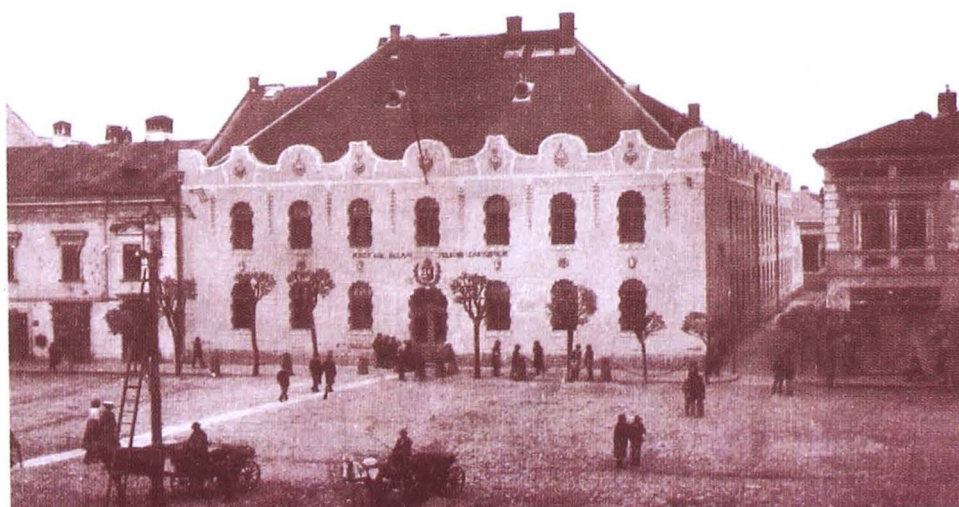
Vila Gröedl - vedere de epocă.
Groedl Villa - view of the epoch.

Fosta Cale Ferdinand - vedere
din perioada interbelică.
Old Ferdinand street - view from
the interior period.

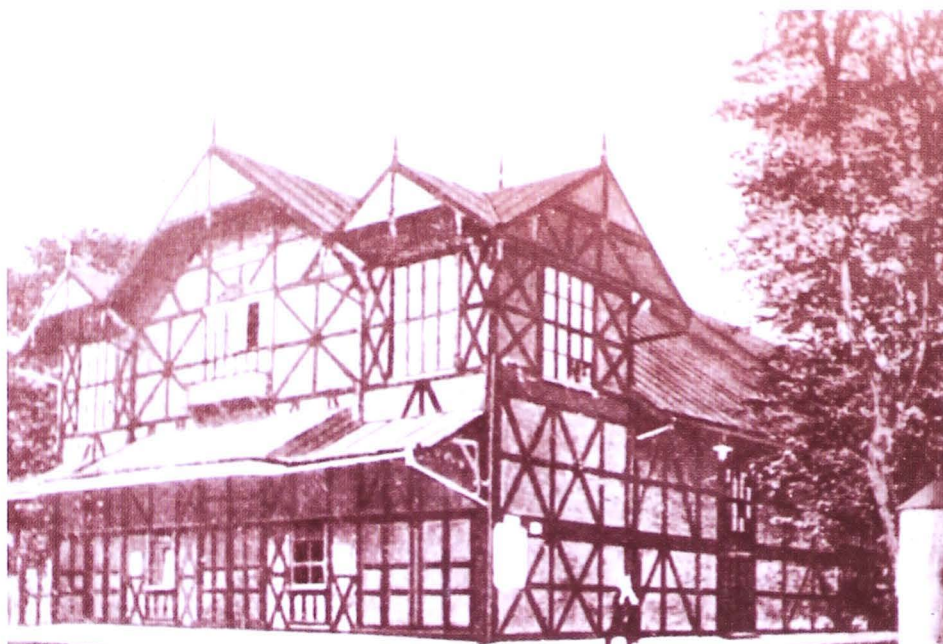
Fostul Liceu de fete
"Domnița Ileana" - superbă
clădire în stil art-nouveau.
The former high school for girls
"Domnita Ileana", beautiful
building in the art-nouveau style.

Vedere din Sighetul vechi

View from the old Sighet

Fostul teatru de vară din Sighet
- aici a jucat celebra actriță
Prielle Cornelia

Former open air theatre from
Sighet here acted the famous
actress Prielle Cornelia

Strada Bogdan Vodă
- în prim plan clădirea fostului
Tribunal - azi primăria - vedere
de epocă

Bogdan Voda street
- in the foreground the building
of the former Tribunal. Today
the Town hall - view of the
epoch

Intrarea armatelor țariste în Sighet - 1914 - vedere de epocă

Czarist army entering Sighet - 1914 - view of the epoch

Imagini de epocă - plimbare cu trăsură prin Sighet - anul 1913

Images of the epoch - carriage riding through Sighet - 1913

Parcul de la Grădina Morii
The park from Gradina Morii

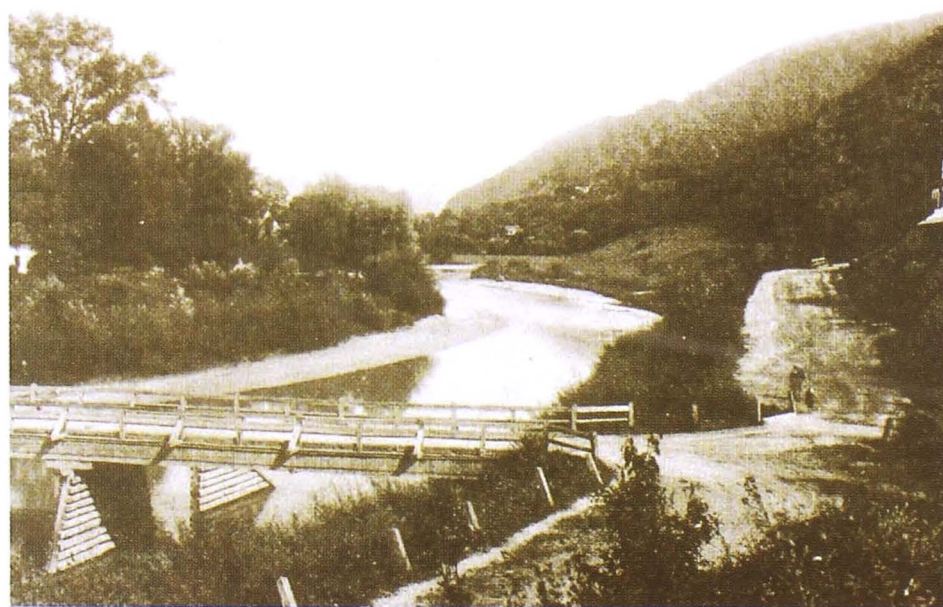

Centrul oraşului după o stampă de
epocă (sec. al XIX-lea).

The center of the town after an
engraving of the epoch
- XIXth century

Fostul pod peste râul Iza
The former bridge over Iza river

Elevi și profesori ai Preparandiei - 1862. Școala superioară de institutori creație a Asociațiunii pentru cultura poporului român din Maramureș, întemeiată la 13 decembrie 1860. În prim plan Vicarul Tit Bud iar în plan secund, cu vioara Ioan Bușița.

Pupils and teachers from the Preparandia - 1862. Superior school for primary school, teachers creation of the Association for the Culture of the Romanian People in Maramures, formatted in 13 December 1860. In the foreground Vicar Tit Bud and in the background with the violin, Ioan Busita.

Pod de cale ferată peste Tisa

Railway bridge over Tisa river.

Vedere a Sighetului

View of Sighet

Pod peste Tisa

Bridge over Tisa river

Malul Izei la 1856

Bank of Iza river in 1856

Vederi de epocă din oraşul istoric

Views of the epoch from the historic town

Biserica romano-catolică
- vedere de epocă
- se vede piaţa oraşului

Roman-catholic church
- view of the epoch
- can be seen the market
place of the town

Fostul hotel "Coroana", superbă clădire în centrul oraşului. Aici de făceau marile tranzacţii comerciale

Former "Crown" hotel, beautiful building in the center of the town. Here were concluded the important commercial transactions

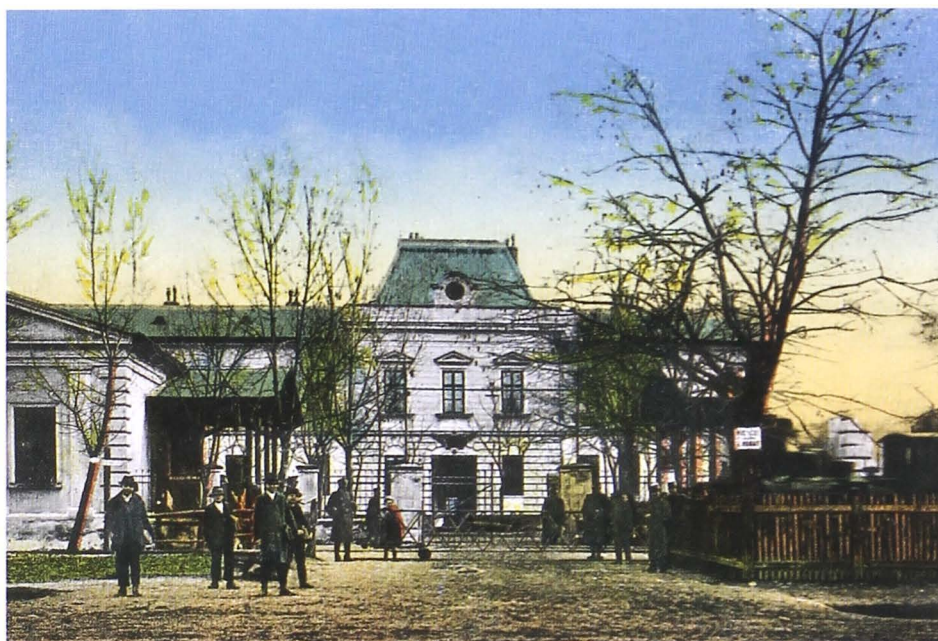
Palatul culturii - imagine de epocă

Palace of Culture - image of the epoch

"Reduta" - clubul cercului militar în perioada interbelică. Pe stradă se văd celebrele birje atât de familiare Sighetului

"Reduta" (Redoubt) - club of the army during the interior period. On the street can be seen carriages so common in Sighet

Cazarma Batalionului 10 vânători unde comandant era Generalul Mociulski

Barrack of the 10 Battalion mountain troops where commander was General Mociulski

Râul Iza la Grădina Morii

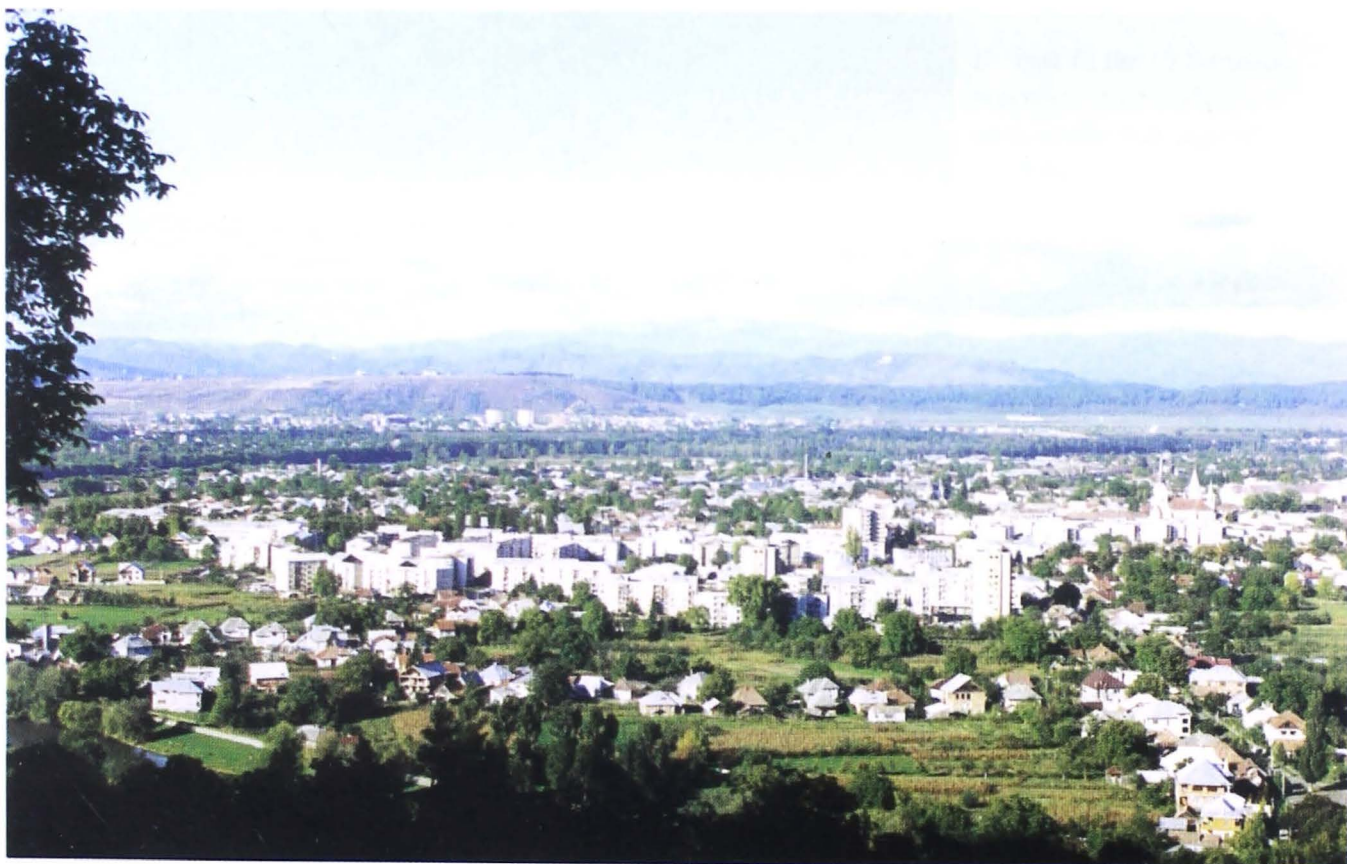
Iza river at Gradina Morii

Imagini noi din oraşul vechi
New images from the old town

Vederi panoramice asupra orasului

Panoramic view of the town

Clădiri frumoase, balcoane și flori

Beautiful buildings, balconies and flowers

Parcul din centrul oraşului.
The park in the center of the town.

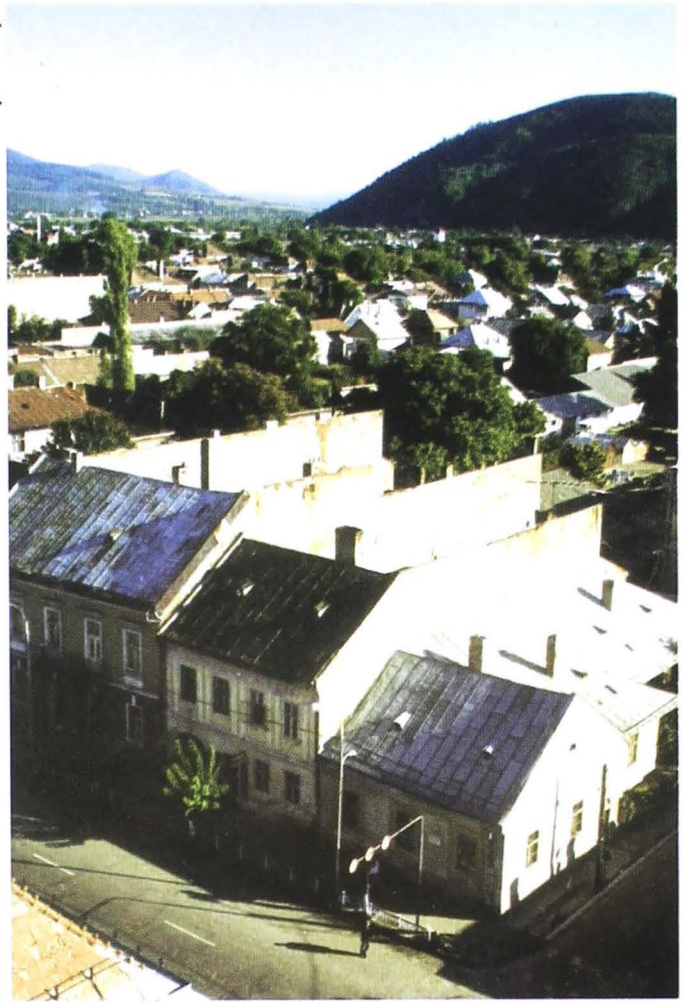
Clădirea Asociaţiunii pentru cultura poporului român din Maramureş (13 decembrie 1860) iar în dreapta cinematograful şi Muzeul Etnografic

The building of the Association for the Culture of the Romanian People of Maramures (13th December 1860) and on the right the cinema and the Ethnographic Museum.

Vedere de sus.

View from above.

Cochete și îngrijite casele vechi au farmecul lor și dau nota specifică orașului.

Smart and neat the old houses have their own charm and give a specific atmosphere to the town.

Clădirea Liceului Ucrainean (fostul Domnița Ileana) - un splendid edificiu secesion

The building of the Ukrainian high school (former Domnița Ileana) a splendid secession style building

Clădirea fostelor școli academice bombardată în timpul războiului și reconstruită, astăzi adăpostește sala de spectacole Studio, Clubul Presei, Librăria Uniunii Scriitorilor "Laurențiu Ulici"

The building of the former academic school bombed during the war and rebuilt, today shelters the show room Studio, the Press Club, the "Laurențiu Ulici" writers Association bookshop

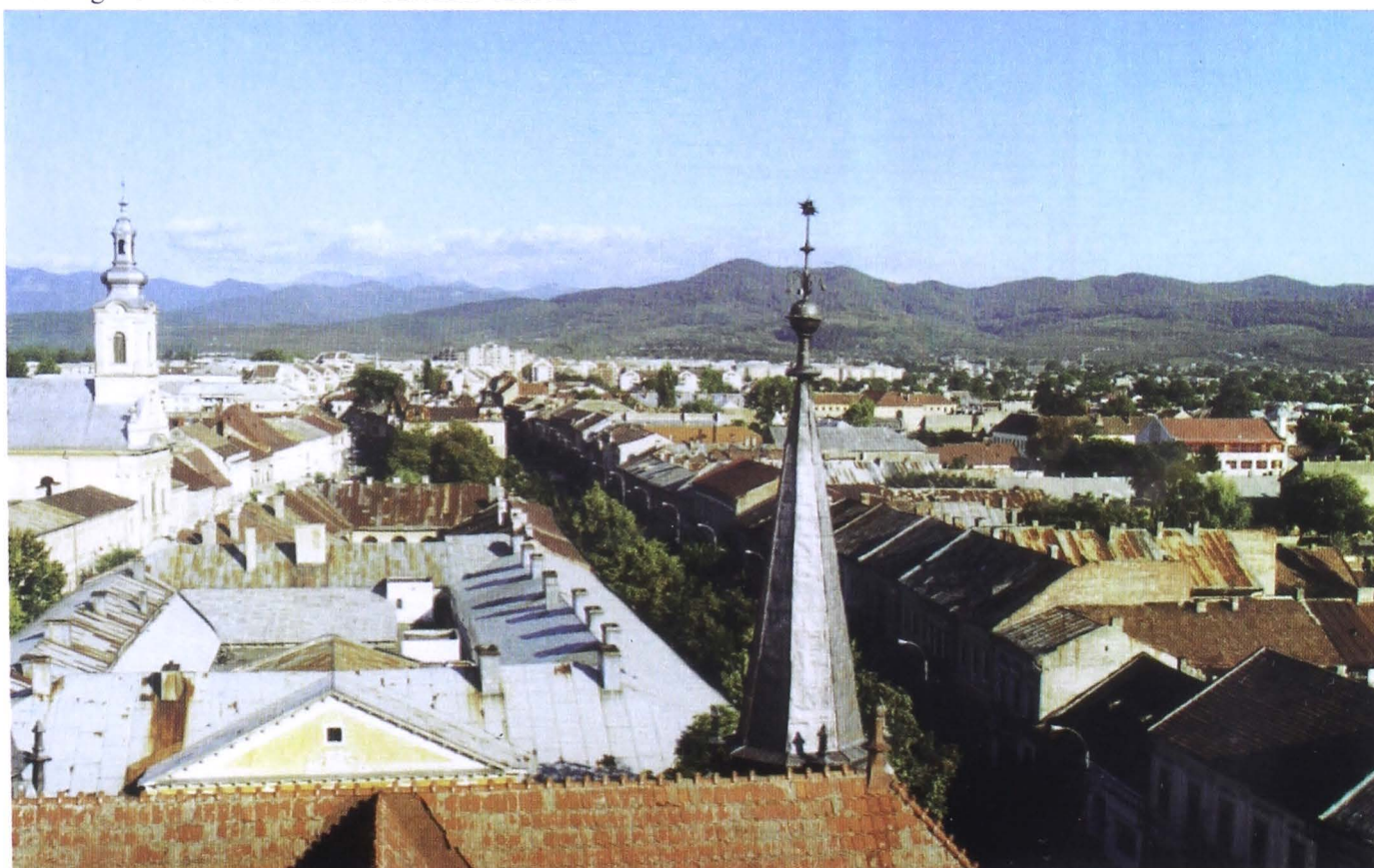

"Sighetul este un oraș civilizat, fiecare stradă are un cap de perspectivă." Vedere dinspre Palatul Culturii.

"Sighet is a civilized town, each street has a perspective head". View from the Palace of Culture.

Privind din turnul bisericii reformate.

Looking from the tower of the Calvinist church.

Forfota străzii.

Bustle of the street.

Edificiul ce adăpostește Banca Comercială Română - clădire trainică și frumoasă care parcă ne dă siguranță...

The building that shelters the Romanian Commercial Bank - a solid and beautiful building that seems to suggest confidence...

Coloane și capiteluri.

Columns and capitals.

Vila Gröedl - azi cămin de bătrâni.

Groedl Villa - today home for old age people.

Hotelu și parcul "Grădina Morii"

The hotel and park of "Grădina Morii"

Mult căutata farmacie.
The most wanted chemist shop.

Ziduri, porți, balcoane - orașul nostru în sec. al
XVIII-lea,
Walls, gates, balconies - our town in the XVIIIth
century.

Edificiul Asociațiunii (13 decembrie 1860, azi sediul ACATERM).
The building of the Association (13th December 1860) today residence of ACATERM.

Piațeta "Ioan Mihalyi de Apșa" - stânga biserica nouă ortodoxă, dreapta clădirea fostei prefecturi (stil baroc cu inserții gotice și romane - 1690).

The small "Ioan Mihalyi de Apșa" square - on the left the orthodox church, on the right the building of the former prefect's office. (baroque style with gothic and roman insertions - 1690).

Nonagenarul nostru concitadin.

Our 90 years old fellow citizen.

Palatul Culturii edificat în 1911.

The Palace of Culture built in 1911.

Case frumoase.

Beautiful houses.

Iarnă, iarnă...

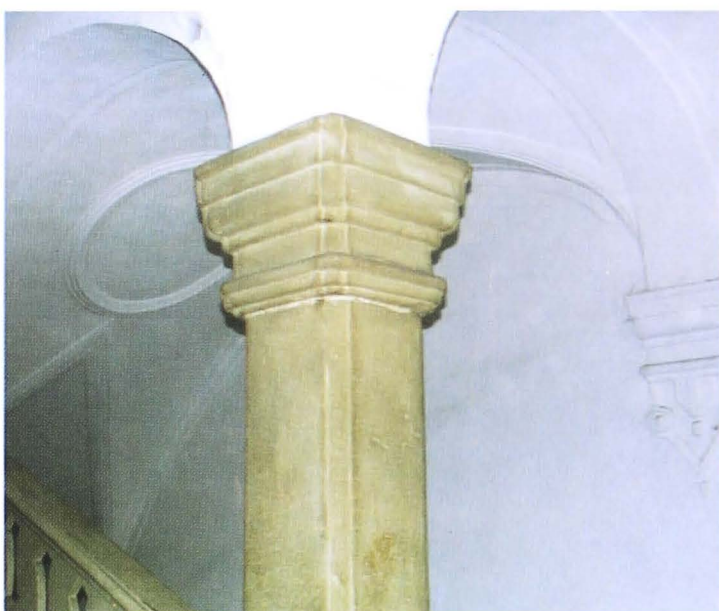
Winter, winter...

Și iarna orașul nostru este frumos.

Even in winter our town is nice.

Detalii de arhitectură de la clădirea sediului muzeului (fostă mănăstire a ordinului piarist - sec. al XVIII-lea).

Architecture details on the residence building of the museum (former monastery of the piarist order - XVIIIth century).

Biserici și monumente de cult religios
Churches and monuments of religious cult

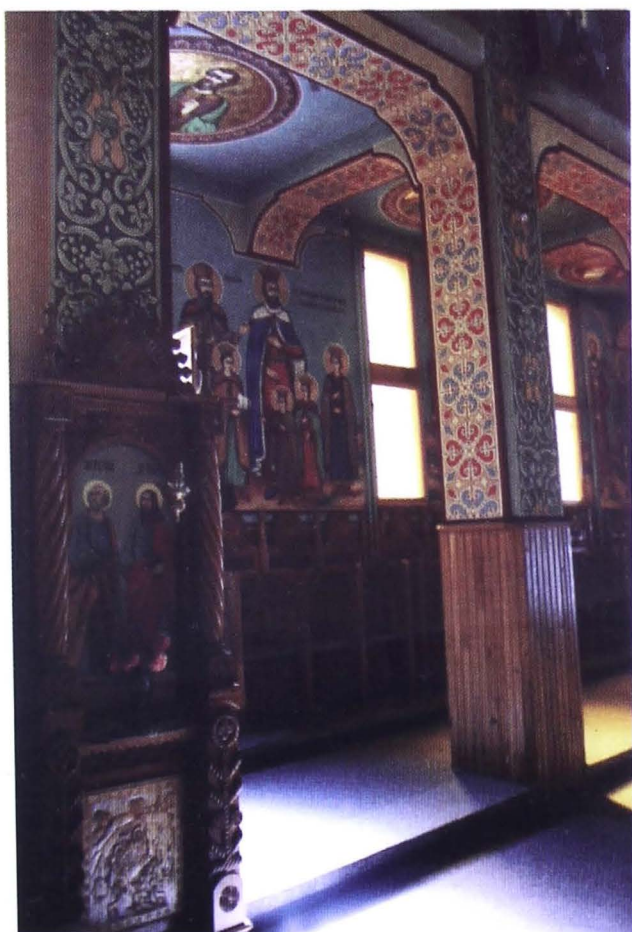
Biserica ortodoxă română cu hramul Sfinților Mihail și Gavril construită între anii 1985-1998. Arhitect Pena Constantin. - Ceremonia de sfințire a bisericii.

Romanian orthodox church having as patrons St. Mihail and Gavril built between 1985-1998. Architect Pena Constantin. - Ceremony of dedication of the church.

Pictură interioară a Bisericii Ortodoxe Române - pictori-zugravi Diaconu Ioan și Diaconu Valerian (1997-1998).

Interior painting of the Romanian orthodox church - painters Diaconu Ioan and Diaconu Valerian (1997-1998).

Biserica romano-catolică construită în stil baroc de călugării piariști.

The roman-catholic church build in baroque style by piarists marks.

Imagini din interiorul Bisericii Romano-catolice.

Images inside the roman-catholic church.

Clădirea bisericii reformate - monumentală și misterioasă - ramâne cea mai veche construcție din orașul nostru.

The building of the Calvinist church - monumental and mysterious - remain the oldest building in our town.

Altarul.

Altar.

Vedere de interior cu orga la care au cântat organiști celebri.

View from the interior with the organ at which famous organists played.

Biserica ortodoxă (fostă greco-catolică), str. Dragoș Vodă - stil neogotic, sec. al XIX-lea.

Orthodox church (former Greek-catholic) on Dragoș Voda street - neogothic style XIX-th century.

Imagini de interior - pictură icoanelor și a icoanelor de pe catapeteasmă sunt opera pictorului Traian Bîlțiu Dancuș.

Images from the interior - the painting of the icons and of the icons on the iconostasis are the work of the painter Traian Biltiu Dancus.

Eliberarea Bisericii române unite cu Roma - greco-catolice
- prima liturghie oficiată în aer liber.

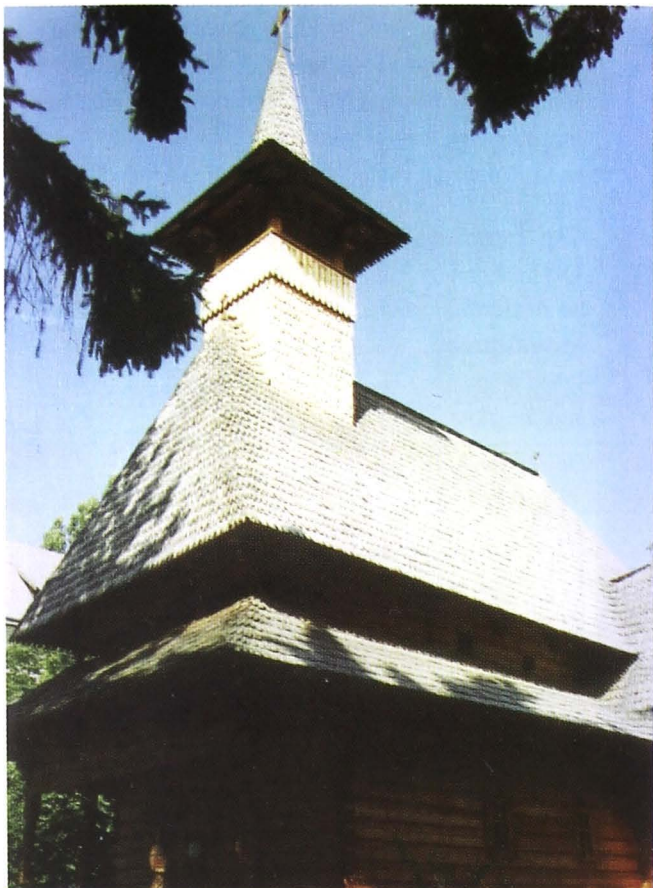

Liberation of the Greek - Catholic church
- the first mass officiated in the open air.

Biserica ortodoxă ucraineană - 1804.

Ukrainian orthodox church - 1804

Biserica de lemn în stil maramureșean
din incinta spitalului

Wooden church in maramuresean
style in the yard of the hospital

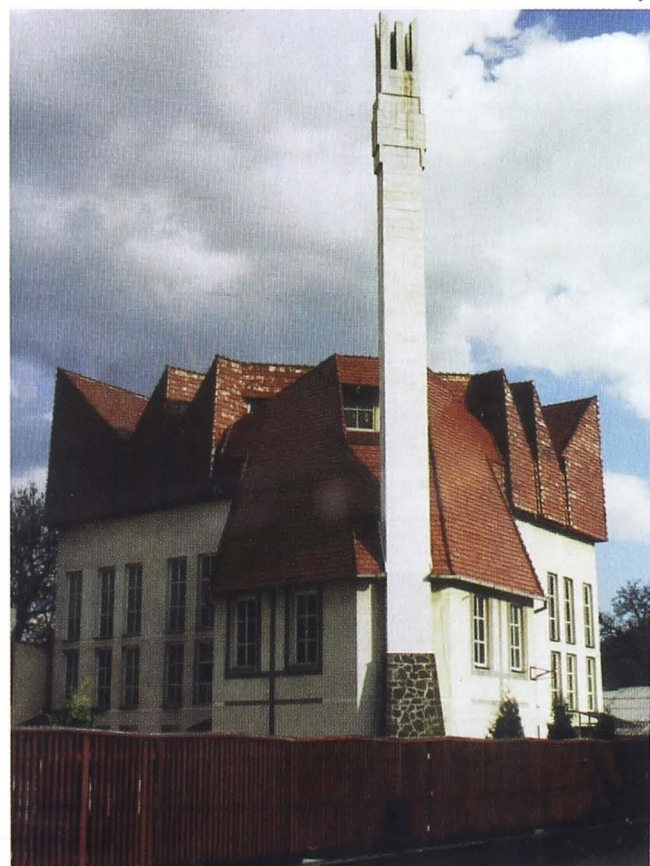
Biserica ortodoxă română din cartierul Locul
Târgului (fosta casă-locuință a eroului Ion Buteanu)

The Romanian orthodox church from the district Locul
Targului (former house of the hero Ion Buteanu)

Biserica romano-catolică din cartierul Cămara
Roman catholic church in the district of Camara

Biserica creștină adventistă de ziua a șaptea
Adventist Christian church of the seventh day

Templul Vijniter Klaus (tip mare) clădit în anul 1885 și reparat și restaurat de mai multe ori. Se remarcă o îmbinare de stiluri (baroc, influențe maure și elemente romanice). În interior predomina aspectul baroc și cel romanic.

The Temple Vijniter Klaus (big type) built in 1885 repaired and restored several times. It can be noticed a combination of styles (baroque, Movesque influences and roman elements). In interior predominant are the baroque and the roman aspect.

Ceremonie de oficiere a unei nunți - asistența

Ceremony of wedding - the audience

Influențe maure în arhitectura exterioară.

Moresque influences in exterior architecture.

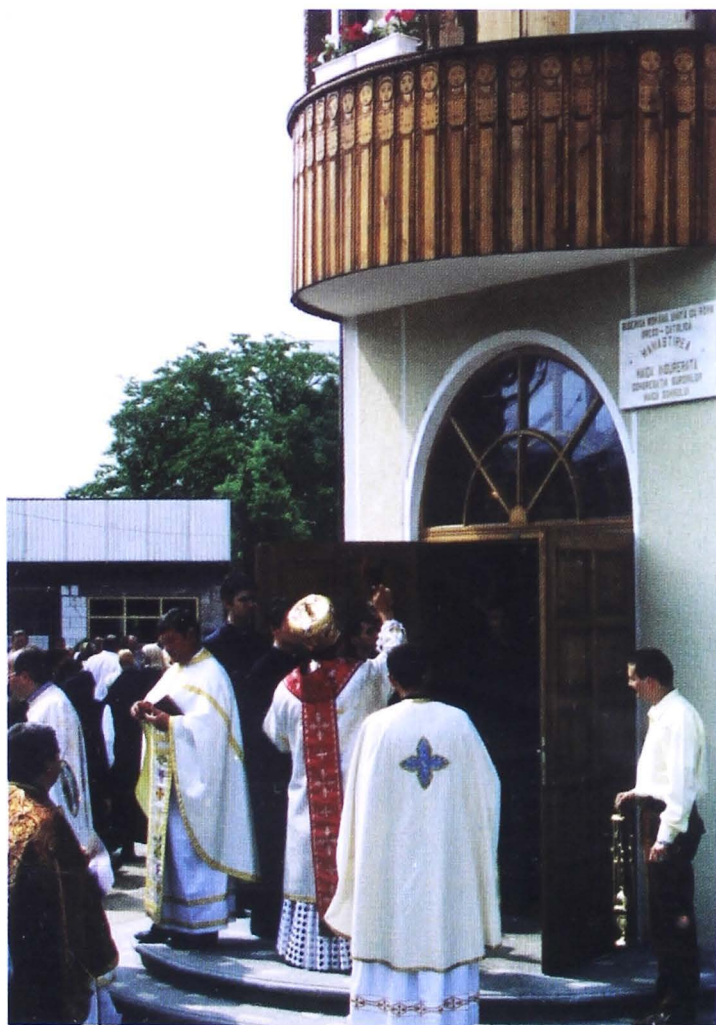
Elemente romanice - intrarea principală semiarcuită.

Roman elements - semi archers - main entrance.

Anul Domnului 2001 - Sfințirea mănăstirii greco-catolice "Maica îndurerată".

Year 2001 - the hallowing of the Greek catholic monastery "Maica Indurerata" (Grieved Holly Mother).

Altarul bisericii greco-catolice în curs de construcție.

The altar of the Greek catholic church under construction.

Imagini noi din oraşul nou
New images from the new town

Revoluția din Decembrie 1989 - se schimbă lumea...

The 1989 December Revolution - the world is changing...

În fața Primăriei și Piața centrală a orașului

In front the Town Hall and central square of the town

Întâlniri și speranțe
- împreună cu frații
de peste Tisa la ei acasă

Meeting and hope
- together with the brothers on
the other bank of the
Tisa river at their home

Câmpia Sighetului, orașul și dealurile de dincolo de Tisa.

The plain area of Sighet. The town and hills on the other side of the Tisa river.

Construcții noi începute în anii dinaintea Revoluției.

New buildings started before the revolution.

Spitalul municipal
- clădirea nouă a maternității.

The municipal hospital - the
new building of the maternity
hospital

"DENT-MEDICA"
unitate medicală nouă (privată).

"DENT-MEDICA"
new private medical unit.

Policlinica
Polyclinic

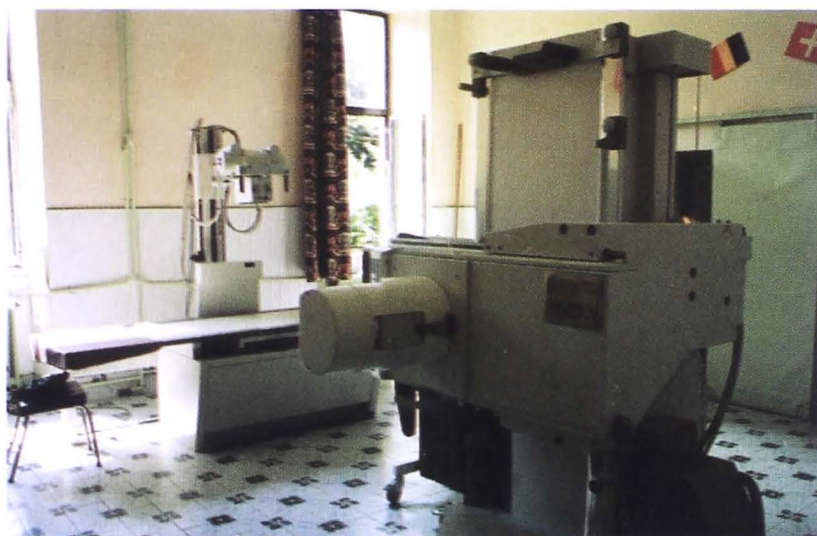

Pedriatria
Pediatric section

Aparat "Röngen" la Spitalul municipal
(donație din Elveția - 2001).

"Röngen" apparatus at the municipal
hospital (Swiss donation - 2001).

Noul laborator al spitalului de copii

The new laboratory of the
hospital for children

Hoteluri noi

New hotels

Case și cartiere noi construite după 1989

Houses and new districts built after 1989

Fabrica de tricotaje UNITATEA
Knitwear factory UNITATEA

Cooperativa MARA
- Fabrica de confecții
Cooperative MARA
- the ready to wear clothes factory

Fabrica de confecții
STEILMANN
Ready to wear clothes factory
STEILMANN

Fabrica de mobilă pliantă
PLIMOB S.A.

Folding furniture factory
PLIMOB S.A.

SIGSTRAT S.A.
SIGSTRAT S.A.

Întreprinderea mecanică
The mechanical enterprise

Sediul nou al Băncii Agricole

New head office of the Agricola Bank

Muzee, monumente, instituții educaționale și culturale
Museums, monuments, educational and cultural institutions

Vedere generală din Muzeul satului

General view from the Village Museum

Pavilionul de intrare la Muzeul satului maramureșean

Pavilion at the entrance into the Maramuresean village Museum

Biserica din Oncești - monument de arhitectură din sec. al XVI-lea transferată și restaurată în Muzeul satului maramureșean se oglindește în lacul din ambianța satului primordial

Church in Oncesti - architecture monument from the XVIth century transferred and restored in the village museum is reflected in pond of the atmosphere of the primordial village

Poartă maramureșeană

Wooden gate of Maramures

Pe ulițele satului muzeu la început de toamnă

On the streets of the village museum at the beginning of the autumn

Iarna, satul muzeu ne oferă liniște și pace sufletească

In winter, the village museum offers us calm and peace

Fete tinere într-un sat vechi
Girls in an old village

Interior tradițional - colțul cu patul și "ruda"
Traditional interior - the corner with the bed and "ruda"

Casa Țiplea din Ferești - monument din sec. al XVIII-lea
Țiplea house from Feresti - monument from the XVIIIth century

Icoană pe lemn - Sf. Gheorghe omorând balaurul
- sec. al. XVIII-lea

Icon on wood - Saint George in killing the dragon
- XVIIIth century

Figuri antropomorfe cu funcții
de apărare împotriva spiritelor răului

Anthropomorphic faces protected
against evil spirits

Imagini din sălile muzeului etnografic - mobilier țărănesc

Images from the ethnographic museum - peasants furniture

Muzeul de Științele naturii
- sala trofeelor vânătoarești

The Natural Science museum
- room with hunting trophy

Păsări naturalizate - cocoș de
munte - monument al naturii

Stuffed birds - grouse -
protected species

Flori de mină și
bogate colecții de petrografie

Flowers (of stone)
from mining and valuable
collections of stones

Casa Muzeu Dr. Ioan Mihalyi de Apșa - primul muzeu al Maramureșului
Museum house Dr. Ioan Mihalyi de Apșa - the first museum in Maramures

Colțul cu masa de birou a Academicianului
Dr. Ioan Mihalyi de Apșa

The corner with the writing desk of academician
Dr. Ioan Mihalyi de Apșa

Camera de lucru cu biblioteca
The study and the library

Emblema familiei nobile
Mihalyi de Apsa

Emblem of the noble family
Mihalyi de Apsa

Salonul rococo al Doamnei
Iustina Mihalyi de Apsa, născută
Man de Șieu

The rococo sitting room of
Mrs. Iustina Mihalyi de Apsa,
born Man de Șieu

Camera de lucru cu bibliotecă

The study and the library

Vernisajul Expoziției "Monumenta Romaniae Vaticana"
I.P.S. Ioan Robu, arhiepiscopul Bucureștilor, istoricul Dr.
Ioan Opris, scriitorul și criticul Laurențiu Ulici, Prof. Dr.
Ioan Dimitriu Snagov, Prof. Petre Mihalyi și Dr. Mihai
Dăncuș

Opening of the exhibition "Monumenta Romaniae
Vaticana". Ioan Robu archbishop of Bucharest, historian Dr.
Ioan Opris, writer and literary critic Laurentiu Ulici, Prof.
Dr. Ioan Dimitriu Snagov, Prof. Petre Mihalyi and Dr. Mihai
Dancus

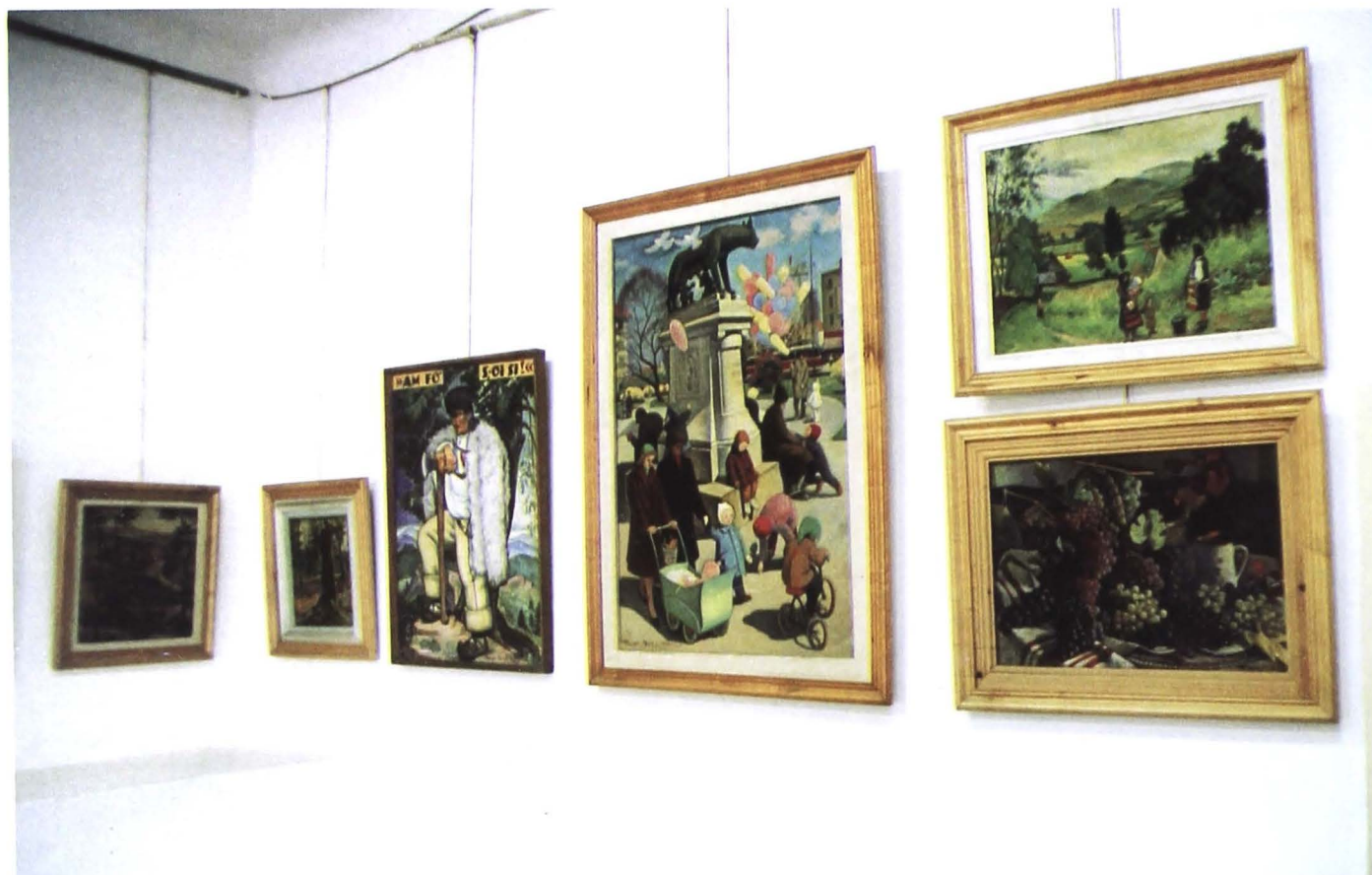
Statuia în marmură albă a
Academicianului Ioan Mihalyi de Apșa,
operă a sculptorului Mihai Borodi

The white marble statue of the
academician Ioan Mihalyi de Apsa,
work of Ioan Borodi

În vizită la Casa Muzeu Ioan Mihalyi de Apșa
- camera de lucru a academicianului

Visiting the Ioan Mihalyi de Apsa museum house
- the study of the academician

Galeria de artă de la Casa Muzeu Ioan Mihalyi de Apșa - Expoziția "Traian Bîlțiu Dăncuș".

Art Gallery in the Mihalyi de Apsa museum house

În saloanele casei-muzeu Ioan Mihalyi de Apșa, în fața celebrului tablou "Cetatea Hustului", domnișoara Lucia Mihalyi și graficianul Vasile Kazar, martori ai epocilor în dialog cu concitadinii lor

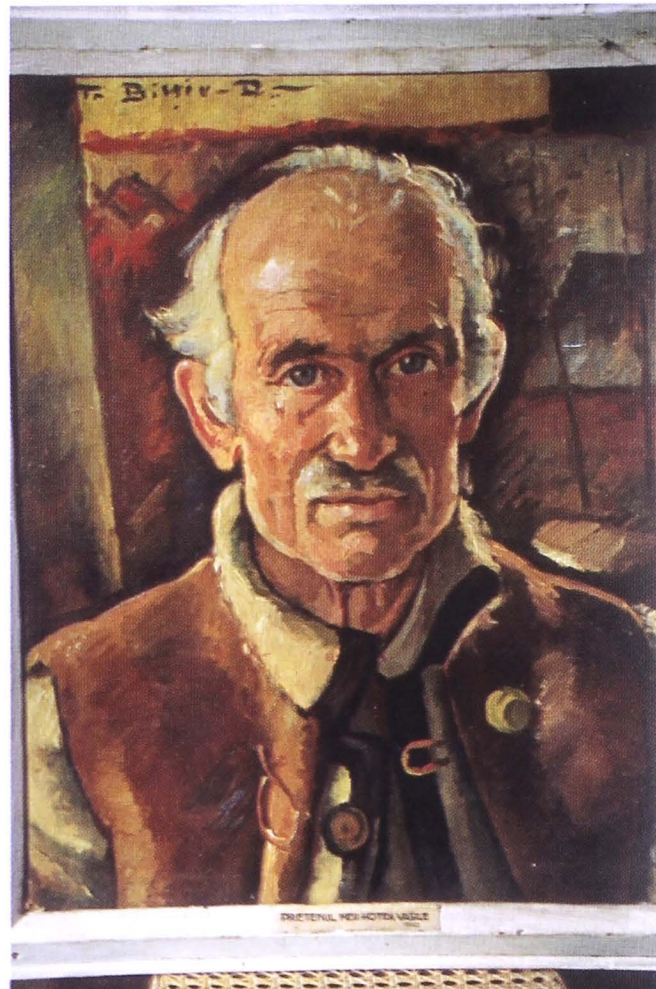
In the halls of the museum house in front of the famous painting "The fortress of Hust". Miss Lucia Mihalyi and the sketcher Vasile Kazar witnesses of the past epochs in dialogue with their fellow citizens

Domniță maramureșeană - pictură în ulei pe pânză a pictorului Traian Bîlțiu Dăncuș

"Young maramuresean lady" - oil painting of the painter Traian Biltiu Dancus

Portret de țăran - Traian Bîlțiu Dăncuș

Portrait of a peasant - Traian Biltiu Dancus

Picturi de Traian Bîlțiu Dăncuș, pictor maramureșean care s-a impus prin stilul său inconfundabil

Paintings by Traian Biltiu Dancus, maramuresean painter who made himself known through his specific style

Tablou - frescă emblematică de Traian Biliu Dăncuș - frescă înrămată după grafica cu același subiect executată în 1940 în semn de protest față de Dictatul de la Viena

Painting emblematic fresco by Traian Biliu Dancus - framed fresco after the drawing with the same theme made in 1940 as a protest against the dictate of Viena

Pomenire a eroilor naționali și martirilor morți în Închisoarea de la Sighet și îngropați în Cimitirul Săracilor. Oficiază: Cardinalul Alexandru Todea, I.P.S. Lucian actual Mitropolit unit al Transilvaniei și P.S. Episcopul Hosu al Clujului. Pelerinaj prin Cimitirul Săracilor.

În memory of the national heroes and martyrs dead in the prison of Sighet are buried in the Cemetery of the Poor. Officiates cardinal Alexandru Todea, Lucian the actual united metropolitan bishop of Transylvania and bishop Hossu of Cluj, the pilgrimage through the Cemetery of the Poor.

Sinistra Închisoare de la Sighet a devenit "Memorialul" eroilor neamului care s-au sacrificat Țării și făuririi României moderne.

The dreary Prison of Sighet became "memorial of the heroes of the Romanian people who scarified for their country and for the creation of modern Romania".

Monumentul soldatului român

Monument of the Romanian soldier

Monumentul generalului Mociulski

Monument of general Mociulski

Semne ale războiului - monumente funerare sovietice, mărturii ale istoriei zbuciumate

Signs of the war - soviet monument, evidences of history

Monumentul victimelor deportării. Peste 38 000 de evrei din Sighet și din zonă au fost deportați de hortiști și extremiști în lagărele naziste

Monument of the victims of the deportation. Over 38 000 Jews from Sighet and from the area were deported by the hortysts and extremist to nazi camps

"Monumentul săpunului" din cimitirul evreiesc în memoria celor exterminați în lagăr

"Monument of the soap" in the Jewish cemetery in memory of those exterminated in camp

Casa Elie Wiesel în care s-a născut și a copilărit cel ce a supraviețuit holocaustului, scriitor și profesor eminent, luptător pentru cauza păcii în lume, laureat al Premiului Nobel pentru Pace în anul 1986

The house of Elie Wiesel were he was born, spent his childhood, he who survived holocaust, writer and professor, fighter for peace in the world, laureate of The Nobel Prize for Peace in 1986

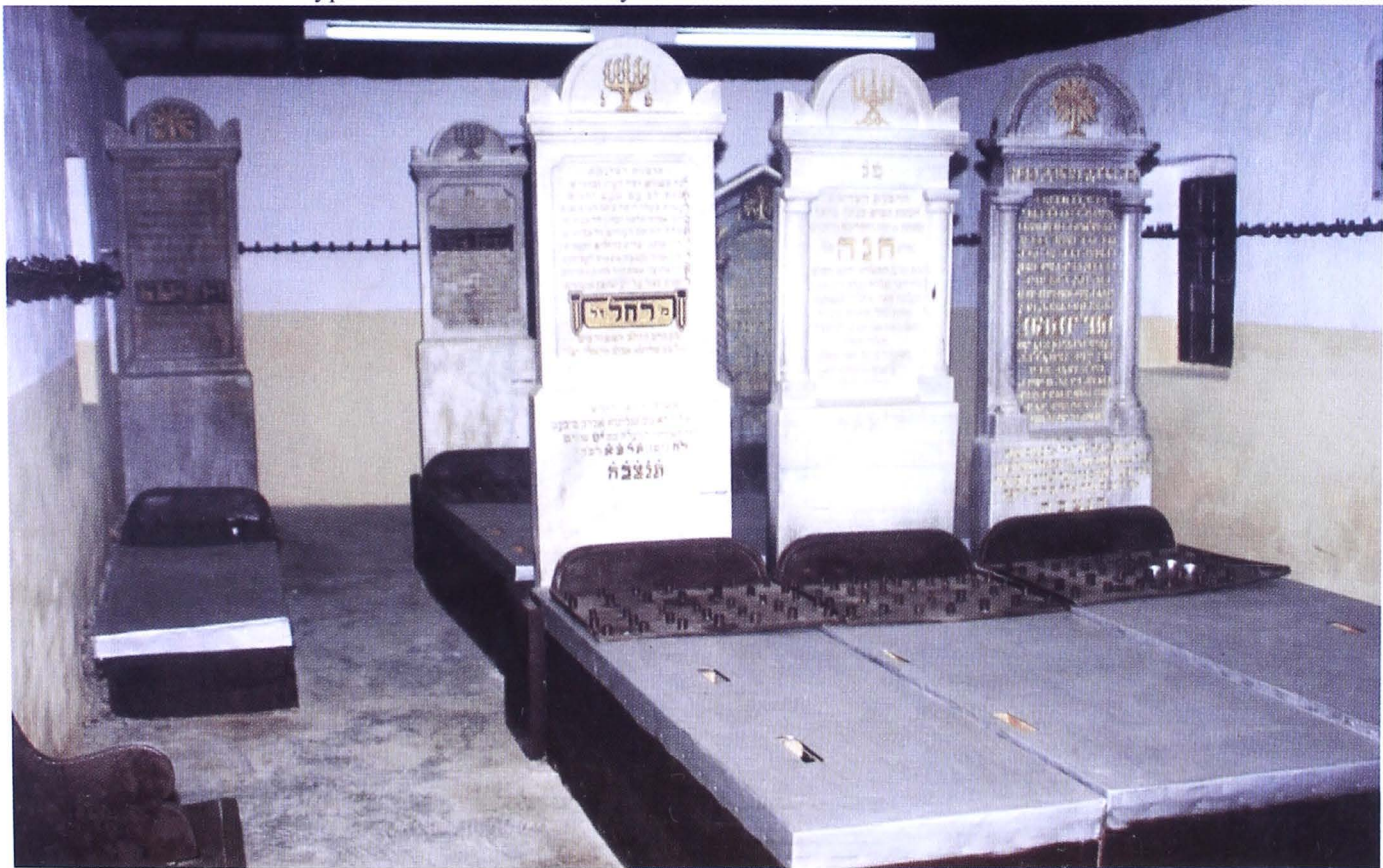

Semne de mormânt din cimitirul evreiesc

Tombstones in the Jewish cemetery

Monumente funerare ale rabinilor în cripta din cimitirul evreiesc al oraşului
 Rabi monuments in the crypt of the Jewish cemetery of the town

Obeliscul ridicat în memoria eroilor căzuți în Primul Război Mondial pentru întregirea țării

Obelisk built in memory of the heroes World War I to make whole the country

Eroii Revoluției de la 1848 - Ion Buteanu

Heroes of the 1848 Revolution - Ion Buteanu

Obeliscul eroilor Revoluției de la 1848

Obelisk of the 1848 revolution heroes

Obeliscul cu efigia eroinei Leövey Klara

Obelisk with the effigy of the heroine Leövey Klara

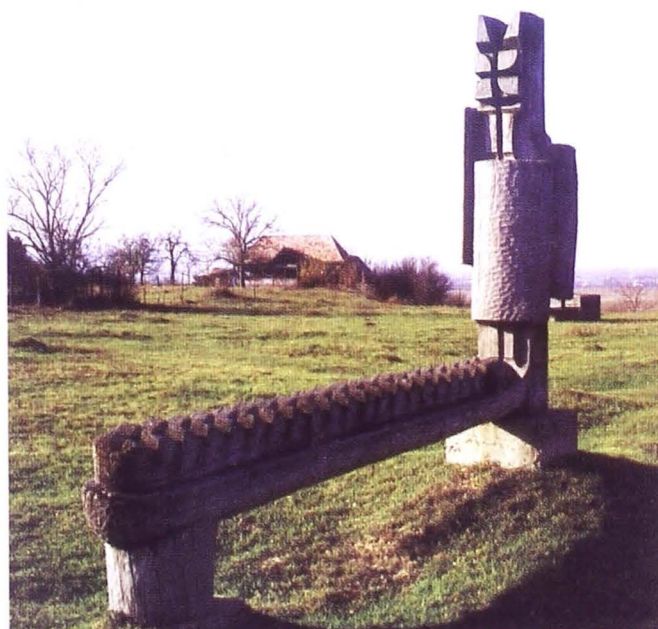
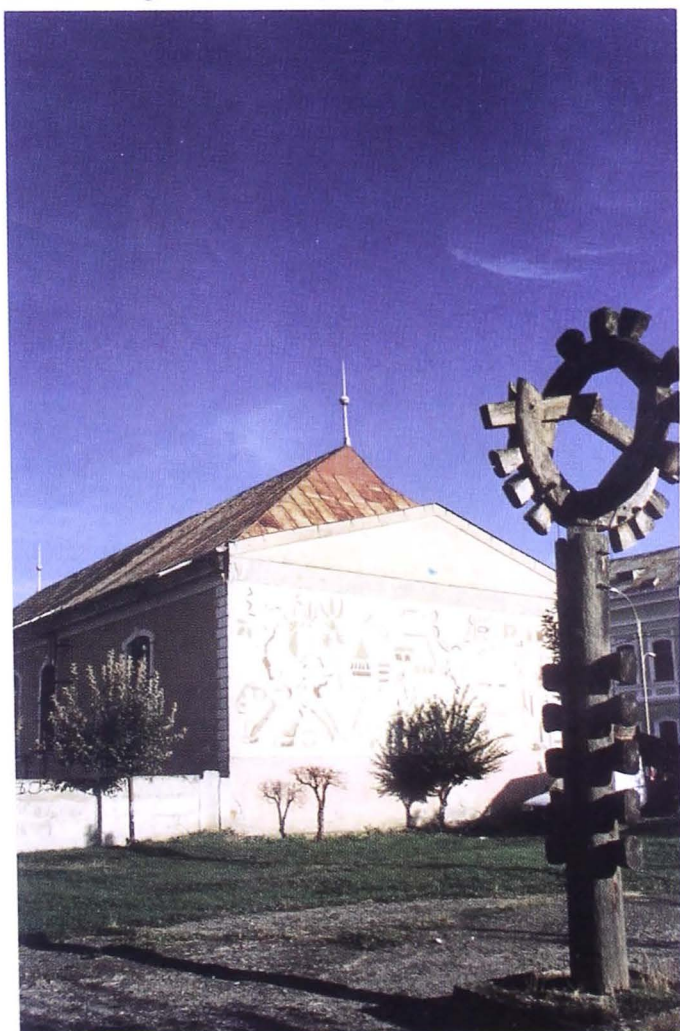

Imagini din tabăra de sculptură
- Muzeul satului, Dobăieș

Images from the sculpture camp
- Village Museum, Dobaies

Monumentul soarelui - în fundal vechea sală de sport
cu un zgrăfitto de pictorul Andras Csaba

Monument of the Sun - in the background the old sport
hall with a graffiti made by the painter Andras Csaba

Scriitori din România în fața casei prozatorului Alexandru Ivasiuc

Writers from Romania in front of the house of the prose writer Alexandru Ivasiuc

Scriitori participanți la Festivalul național de Literatură în ambianța Muzeului Satului Maramureșean

Writers participating to the National Festival of Literature in the atmosphere of the Maramuresean Village Museum

Activitățile științifice dubleză Festivalul Obiceiurilor de iarnă - Masă rotundă într-o casă din Muzeul Satului.
 Participă: Francisc Nistor, Dr. I.H. Ciubotaru, Prof. Dr. Doc. Acad. Alexandru Coplea,
 Prof. Dr. Doc. Acad. Mihai Pop, Dr. Mihai Dăncuș, Dr. Vasile Latiș.

Scientific activities go hand in hand with the Festival of winter customs Round table talks in a house from the Village Museum. Participant: Fransisc Nistor, Dr. I.H. Ciubotaru, Prof. Dr. Doc. Acad. Alexandru Coplea, Prof. Dr. Doc. Acad. Mihai Pop, Dr. Mihai Dancus, Dr. Vasile Latis.

Imagine sesiune Festival

Image of a session during the festival

Festivalul obiceiurilor de iarnă
26-27 decembrie

Festival of winter customs
26-27 December

Festivalul obiceiurilor de iarnă
specifice ucrainenilor, care se
desfașoară la Sighet la
începutul lunii ianuarie

The Festival of winter customs
specific for the Ukrainians, take
place in Sighet at the beginning
of January

Municipiul Sighetu Marmăției
devine o uriașă scenă în aer
liber unde mii de persoane în
costume populare din satele
Maramureșului, dar și din alte
zone ale țării vin cu specificul
și obiceiurile lor

The municipal town of Sighetu
Marmatiei becomes an open air
stage where thousands of
persons in popular costumes
from the villages of
Maramures, but also from other
zones of the country come with
their specificity and customs

Festivalul Primăverii
- Europa Muzeu Km 0

Spring Festival
- Europe Museum Km 0

Grup coral maghiar din
Câmpulung la Tisa - pe scena
din Muzeul Satului (2000)

Hungarian chorus from
Campulung la Tisa
- on the stage in the Village
Museum (2000).

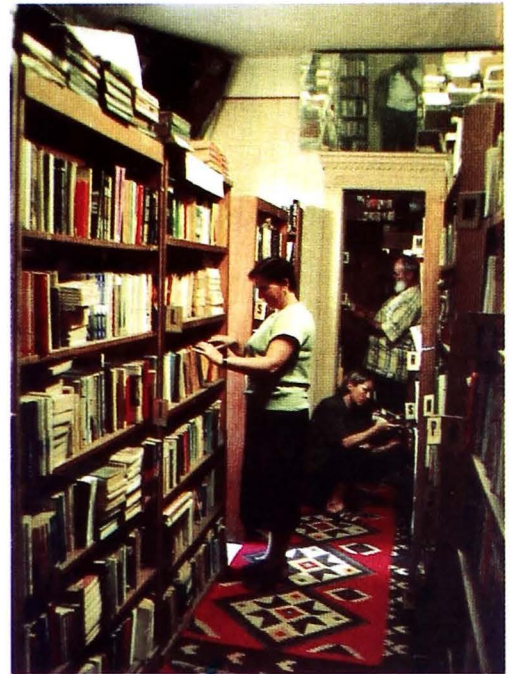
Grup de artiști evrei din Sighet
în fața casei Drimer din Muzeul
Satului Maramureșean (2000)

Group of Jewish artiste
from Sighet in front of Drimer
house from the Maramuresean
Village Museum (2000).

Biblioteca municipală "Laurențiu Ulici",
instituție de prestigiu care deține un fond de
cărți vechi de 15.136 de volume
(secolele XVIII-XIX) și peste
110 volume de carte contemporană

"Laurentiu Ulici" municipal library, famous
establishment having in possession
stock of old books of 15.136 volumes
(XVIIIth - XIXth century) and over
110 volumes of contemporary books

Centru cultural Franco-Român
înființat la Sighet după
Revoluție prin Asociația
Lorraine - Maramureș

French - Romanian Cultural
Center founded in Sighet after
the Revolution by the Lorraine
- Maramures Association

Librăria "Luceafărul"
- loc de întâlnire a iubitorilor de carte

"Luceafarul" bookshop
- meeting place of those who love books

Librăria "George Coșbuc".
"George Cosbuc" bookshop

Casa în care s-a născut și copilarit Prielle Cornelia

The house where Prielle Cornelia was born and spent her childhood

Casa celebrului pictor Simon Hollosyi

The house of the famous painter Simon Hollosyi

Casa istoricului
Dr. Alexandru Filipașcu,
autorul cărții
"Istoria Maramureșului" (1940).

The house of the historian
Dr. Alexandru Filipașcu,
author of the book
"The history of Maramures" (1940).

Casa eroului național Ion Bîlțiu Dăncuș
(secretarul Consiliului Național Român 1918
și Președintele Consiliului Național în 1945;
omorât în închisoare în 1946).

The house of the national hero Ion Biltiu Dancus
(secretary of the Romanian National Council 1918
and president of the National Council in 1945,
killed in prison in 1946).

Școala confesional
romano-catolică

The Roman - Catholic
confessional school

Școala confesională
greco-catolică română

The Romanian Greek Catholic
confessional school

Liceul confesional reformat
- actual Colegiu Național
Ferdinand

The reformed confessional high
school - actual National College
Ferdinand

Liceul Dragoș Vodă
"Dragos Voda" high school

Școala de muzică
The Music school

Grupul școlar pentru industrie mică și servicii (Liceul nr. 2)

School complex for small industry and services (High school Nr. 2)

Grupul școlar forestier (Liceul nr. 1)

Forester school complex (High school Nr. 1)

Școli și case

Schools and houses

Școala Nr. 2
- "art nouveau" - stil care a dat
frumusețe orașului

School No. 2
"art-nouveau" style - which
gave beauty to the town

Colegiul Universitar
Babes Bolyai

University College
Babes Bolyai

Sighetu Marmatiei

- Legend:

1. The Calvinist church
2. The Roman-catholic church
3. The Orthodox church
4. The Ukrainian orthodox church
5. The Orthodox church (former Greek-catholic)
6. Adventist Christian church of the seventh day
7. The Greek-catholic monastery
8. The Old Yard
9. The Maramures Village Museum
10. The history and natural sciences museum
11. The Ethnographic Museum
12. The Sighet Memorial
13. The House museum "Dr. Ioan Mihalvi de Apsa"
14. The House museum "Elie Wiesel"

Pe văile care izvorăsc din munții care stau de pavăză din totdeauna ha hotare s-au construit drumuri care în mod natural acced spre Sighet, spre locul de reședință al zonei.

Din perspectiva istoriei, așezarea Sighetul Marmăției a dat la iveală vestigii din paleolitic, neolitic, epoca bronzului și a fierului; fie descoperiri izolate și întâmplătoare, fie datorate unor săpături sistematice efectuate de specialiști. S-au constatat suprapuneri de cultură într-o succesiune cronologică care atestă continuitatea vieții umane pe perioade mari de timp. Amintim aici săpăturile de pe Dealul Solovan, efectuate de profesorul Kurt Koredt, atunci la Universitatea din Cluj. Mai târziu, Radu Popa dezvălește urmele unei așezări din secolele VII-X pe o vale laterală, care va dispărea odată cu apariția oaspeților germani și maghiari (sec. al XIV-lea).

Dacă perioada premedievală se caracteriza prin impunerea structurilor de obști, mai târziu vor pare cnezatele și voievodatele, iar în perioada imediat următoare va fi într-o permanentă dispută cu instituția comitatului ce va fi impusă de oaspeții germani și maghiari aduși prin regii angevini ca formă administrativă specifică Europei occidentale și centrale. Ne oprim puțin pentru a aminti că cea mai veche clădire de pe teritoriul orașului este cea a bisericii reformate, care de-a lungul secolelor a suferit mai multe modificări chiar în structură și stil. Păstrează încă câteva elemente gotice de mare frumusețe. Academicianul maghiar Szilagyi Istvan, susține că inițial această construcție a fost o biserică creștină de rit oriental-bizantin, datând din sec. al XI-lea. Ca o ipoteză interesantă amintim aici și concluziile preotului reformat Szarka Iosif formulate într-o predică solemnă la 30 octombrie 1859 cu ocazia încheierii lucrărilor de reparații la construcția puternic afectată de un mare incendiu, pe baza cercetărilor efectuate pe structura zidurilor originare și a picturilor în frescă care au apărut pe vechile ziduri. Acesta susține "cu argumente" că inițial această biserică a fost un templu dacic, preluat și modificat de creștinii răsăriteni și apoi de cei apuseni - catolici. Despre un templu dacic mai avem informații într-o diplomă publicată de Mihalyi - care se referă la Budești.

Trebuie să relevăm aici că săpăturile arheologice efectuate la baza bisericii de către Institutul de arheologie din cadrul Academiei Române și Muzeul din Sighet, au evidențiat pe lângă elemente de cultură materială clare, datate în perioada medievală și piese arheologice din perioada traco-dacică; în special hallstatt. Revenind la cursul istoriei amintim câteva momente mai importante: în anul 1611 principele Gabriel Bathory întărește privilegiile orașului Sighet, iar în 1659 împăratul Leopold acordă dreptul de stemă orașului. La școală se predă teologia, filozofia, matematica, limba greacă, limba latină. La 16 februarie 1700 Congregația comitatului decide ca școala să fie susținută din banii publici, iar o statistică de la 1706 relevă existența în Sighet a 14 bresle, ceea ce denotă că orașul era bine organizat și structurat.

Orașul a trecut prin greutăți imense din cauza prezenței armatei imperiale din care a scăpat cu greu.

La 1717 în Sighetul Marmăției își fac apariția tătarii care jefuiesc bogățiile sighetenilor ascunse în biserică reformată. Știm cu toții că vor fi înfrânți la Strâmtura pe Valea Izei și nimiciți la Borșa prin acțiunea plină de vitejie și inteligență a preotului Lupu Timiș.

La 1730 călugării catolici piariști așezați la Sighet pun bazele bisericii și școlii (la 1733 aveau deja 52 de elevi, dintre aceștia și români). Tot acum Maramureșul este anexat Ungariei.

Cu ocazia vizitei pe care o face împăratul Iosif al II-lea la Sighet în 1773, acesta face o mare dănie școlii. În anul 1775 se inaugurează noua clădire a școlii cu 188 de elevi. Este interesant de remarcat că în timp de școala piariștilor (catolică) era susținută de imperiul stat, școala reformată era în susținerea totală a orașenilor. Așa cum vedem, orașul s-a dezvoltat în timp cu viața lui

Along the valleys springing from the mountains which have always protected Maramures roads have been built that naturally lead to Sighet, the residential town of the area.

From a historical perspective, the settling Sighetul Marmatiei, revealed vestiges from Paleolithic, Neolithic, Bronze age and Iron age; either random discoveries spread in several places or those due to systematic archeological diggings made by specialists. There were found superpositions of cultures in a chronological succession which proves the continuity of human life for long periods of time. We mention here the diggings on Solovan Hill made by professor Kurt Koredt, than at the University of Cluj. Later on, Radu Popa reveals the relics of the settlement of the VII-Xth centuries on a side valley which would disappear with the invasion of the Hungarians and Germans (XIVth century).

If the Premedieval period was characterized by the imposing of the community structure, later would appear the principalities and voivodates and the following period would be in a permanent dispute with the county imposed by the Germans and Hungarians, brought by kings as a specific administrative form for Western and Central Europe. We stop a little to remind you that the oldest building on the territory of the town is the actual reformed church that along centuries has undergone several modifications in the very structure and style. It preserves some gothic elements of great beauty. The Hungarian academician Szilagyi Istvan claims that initially this building was a Christian church of Oriental - Byzantine rite, dated in the XIth century. As an interesting hypothesis we recall here the conclusions of the reformed minister Szarka Iosif expressed during a solemn mass on 30 October 1859 on the occasion of the concluding reparations of the building deeply affected by a great fire on the basis of a research work done on the structure of the primary walls and on the paintings in fresco which appeared on the old walls. He claims "with arguments" that initially this church was a dacian temple taken over and modified by eastern orthodox Christians and then by western ones - Catholics. Of a dacian temple we have more information from a diploma published by Mihalyi which refers to Budesti.

We must mention here that the archeological diggings made at the basis of the church by the Institute of Archeology of the Romanian Academy and the Museum of Sighet put into evidence, besides the material elements dated in the medieval period also archeological pieces from the traco-dacian period, more particularly the hallstatt period. Coming back to the course of history we remind some of the most important moments: in 1611 prince Gabriel Bathory strengthens the privileges of the town Sighet and in 1659 king Leopold gives it the right to have its own coat of arms. In schools was taught theology, philosophy, mathematics, Greek, Latin. On 16th February 1700 the Congregation of the county decides that school should be supported from public money and statistics from 1706 put into evidence the existence of fourteen guilds in Sighet, which proved that the town was well organized and structured.

The town lived trough great difficulties because of the presence of the imperial army which was difficult to get rid of.

In 1717 in Sighetul Marmatiei enter the tartars who plunder the things hidden in the reformed church. We know that the tartars were defeated in Stramtura, on Iza valley and killed in Borsa trough the intelligence and courageous action of the priest Lupu Timis.

In 1730 the piarist catholic monks settled in Sighet lay the foundations of the church and of the school (in 1733 they had already 62 pupils, among them there were Romanians too). At the same time

economică și social-culturală specifică burgurilor transilvane. La recensământul făcut în anul 1840 la Sighet se înregistrează un număr de 5800 de locuitori. Aceștia erau structurați pe categoriile sociale specifice vremii: iobagi, jeleri, subjeleri, slugi, țărani liberi, meșteșugari, calfe, ucenici etc. și desigur nobili.

La 1802 începe construcția liceului reformat, care în 1836 devine "academie" de drept, liceul având și secții de teologie, filozofie, filologie. Referindu-ne la învățământ trebuie să relevăm că în anul 1844 se deschide și prima grădiniță de copii a orașului datorită doamnei Löwei Klara care, în 1848 a fost implicată și închisă împreună cu marii revoluționari maghiari.

Tot în această perioadă activează aici la Sighet și renumita actriță Prielle Cornelia care imprimă un suflu puternic vieții culturale locale. Cu intermitențe activează și la Teatrul național din Budapesta, după 1861 stabilindu-se definitiv aici.

A doua jumătate a secolului al XVIII-lea apar germeii relațiilor de producție capitaliste. Exploatarea salinelor, a pădurilor sunt stimulate de colonizările făcute de Maria Tereza cu șvabi, țipțeri și chiar italieni. Din păcate în agricultură se mențin vechi forme feudale.

Puternic stimulat Școala Ardeleană, mișcarea națională românească din Transilvania începe să capete contururi organizatorice și în Maramureș. Școlile confesionale, singurele școli românești susținute de biserica greco-catolică se înmulțesc.

Circulația cărților bisericești tipărite în Țările Române este din ce în ce mai frecventă în bisericile Maramureșului, iar din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea încep să pătrundă și cărțile tipărite la Blaj. Circulația cărților și a manuscriselor prin copii au făcut ca românii maramureșeni să fie permanent la curent cu operele culturale ale fraților lor din celelalte provincii. În mănăstiri se traduceau texte religioase și apocrife, se tipăreau cărți (la Peri, în secolul al XVII-lea exista o tipăritură). În secolul al XVII-lea, boierii români din Maramureș corespundau în limba română cu vecinii lor din Bistrița.

Amplul val revoluționar care a cuprins popoarele Europei în anul 1848 se extinde cu puternice mișcări și în Imperiul Habsburgic. Mișcarea revoluționară din Maramureș se integrează în ansamblul mișcării revoluționare din Transilvania. Marea adunare de la Blaj va avea ecou și în Maramureș unde izbucnesc puternice mișcări și frământări. Se pare că un moment de vârf a acestora se înregistrează în toamna anului 1848, când românii de pe văile Izei și Vișeuului, în frunte cu cei din Borșa, nu recunosc noile autorități revoluționare, nici alipirea Transilvaniei la Ungaria.

Revoluția fiind înăbușită cu ajutorul armatelor țariste, represuniile vor fi crunte. Se instituie tribunale statariale. Conducătorii revoluționarilor maramureșeni, în frunte cu Gabriel Mihalyi, Iosif Man, Vasile Mihalca și Simion Pop sunt arestați și condamnați.

Lupta de eliberare națională și socială se amplifică în această perioadă, fruntașii români luptă pentru culturalizarea și luminarea poporului, pentru trezirea conștiinței naționale.

Anul 1860 aduce o deschidere favorabilă acestei lupte, reintrând în drepturi viața constituțională. La conducerea comitatului vine Iosif Man de Șieu secondat de alte personalități marcante ale românilor din zonă.

În cadrul ședinței de constituire a Congregației comitatense, comitele suprem al Maramureșului, Iosif Man expune dorința românilor de a-și înființa o asociație culturală care să poată întreține

Maramures is annexed to Hungary.

On the occasion of the visit made by king Josef II in Sighet in 1773, he makes an important donation for the school. In 1775 is inaugurated the new building of the school having 188 pupils. It is interesting to notice that while the piarist school (catholic) was supported by the Empire state, the reformed school was supported financially by the inhabitants. As we can see, the town developed in time with its economic and social-cultural life typical for the transilvanian burghs. The 1840 census for Sighet registers a number of 5800 inhabitants. These were structured according to the social categories specific for the time: year man, daily workers, servants, free peasants, tradesmen, apprentices and, of course, nobles.

In 1802 begins the construction of the reformed highschool which in 1836 becomes "academy" of law, having sections of theology, philosophy and philology. Speaking about the teaching system we must point out that in 1844 is opened the first Kindergarten of the town by the efforts of Mrs. Löwei Klara who in 1848 took part to the revolution and was imprisoned with the heading hungarian revolutionary men.

In the same period activates in Sighet the famous actress Prielle Cornelia, who strongly influences the local cultural life. On and off she plays at the National Theatre in Budapest and after 1861 she settles there.

In the second half of the XVIIIth century appear the germs of the capitalist production system. The exploitation of the salt mines and of the forests is stimulated by the colonization made by Maria Tereza with svabs, tipters and even Italians. Unfortunately in agriculture are maintained the old feudal forms.

Strongly stimulated by Școala Ardeleană, the Romanian national movements in Transylvania gets organized also in Maramures. Confessional Schools, the only Romanian schools supported by church, become more numerous.

The circulation of religious books printed is more frequent in the churches of Maramures and in the second half of the XVIIIth century, come to circulate books printed in Blaj. The circulation of books and manuscripts through copies allowed the Romanians from Maramures to be informed about the works of their brothers from the other provinces.

In monasteries were translated religious texts and apocrypha, books were printed at Peri in the XVIIth century - there was a printing press. In the XVIIth century the Romanian noblemen from Maramures were in correspondence in Romanian with their neighbors from Bistrita.

The wide revolutionary wave which affected all the peoples of Europe in 1848 is expanded through strong moments in the Habsburg empire. The revolutionary movement from Maramures is integrated in the wide revolutionary movement from Transylvania.

The great meeting in Blaj will be echoed in Maramures where strong movements and uprisings appear. It seems that the culminating point is registered in the autumn of 1848 when the Romanians on the Iza and Vișeu Valleys led by those in Borsa, don't recognize the new annexation to Hungary.

The revolution being suppressed by help of the czar army, the repression will be cruel. State tribunals are set. The leaders of the maramureșan revolutionary men, starting with Gabriel Mihalyi, Iosif Man, Vasile Mihalca and Simion Pop are arrested and condemned.

The fight for social and national liberation is amplified in this period, the Romanian leaders fight for the enlightenment of the people as to arouse the national conscious.

The year 1860 brings a favorable opening to this struggle, the constitutional life is reestablished. Iosif Man de Șieu is in command of the county helped by other important personalities of the Romanian in the area.

During the meeting for the constitution of the county Congregation, the county leader of Maramures, Iosif Man presents the wish of the Romanians to found a cultural association able to support a Romanian school as to form primary school

și o școală românească de învățători - Preparandia. Această ședință a avut loc la 13 decembrie 1860 în Sighetul Marmăției, deci data actului de naștere al Asociațiunii pentru cultura poporului român din Maramureș. La 5 februarie 1861 comitetul Asociațiunii alege drept președinte al acesteia pe Iosif Man. Din comitet făceau parte fruntași politici și reprezentanți ai românilor maramureșeni: vicarul Emil Pavel, Petru Mihalyi, Simion Pop, Ștefan Șimon, Ioan Iurca, Vasile Mihalca. Scopul viitoarei Preparandii era: "... să înalțe națiunea la acea stare politică însemnată la care este de secole chemată."

Pentru organizarea Preparandiei este adus profesorul Ioan Bușieța originar din Lăpuș - absolvent al Institutului Pedagogic din Viena. Cursurile au început în toamna anului 1862. Acest institut va pregăti de-a lungul anilor peste 120 de învățători recrutați din copiii țăranilor din zonă și care se vor reîntoarce în satele din Maramureș și nordul Transilvaniei.

Un moment important în viața spirituală a românilor din zonă este data de 23 octombrie 1867 când se oficializează "Societatea de lectură a românilor din Maramureș - Dragoșiana" care funcționa în cadrul Asociațiunii și care avea menirea de a promova și cultiva limba și literatura română și de a da posibilitatea de afirmare a tinerilor talente literare din Maramureș.

Populația românească majoritară revendică în continuare drepturi politice tot mai ample. În vara anului 1861, la Strâmtura se întâlnesc intelectualii români într-o "conferință" națională, dând curs "provocațiunii" primite din partea celor din Banat și Transilvania, unde s-au pronunțat pentru un "congres național al românilor din monarhia habsburgică", congres care, de altfel, s-a ținut la Sibiu între 7 și 11 aprilie 1863. Aici s-a pregătit o delegație care avea menirea să revendice împăratului de la Viena drepturi politice pentru toți românii din Transilvania.

În anul 1867 se pecetluiește crearea statului dualist; Transilvania este anexată Ungariei, ceea ce va aduce o nouă perioadă grea în viața populației românești de aici. Aceasta a dus și în Maramureș la nimicirea puterii politice a românilor, la desființarea Preparandiei din Sighet.

Prin eforturile Asociațiunii se înființează un "convict" (internat) pentru elevii români care frecventează școlile ungurești din oraș. Referindu-se la marile personalități române care și-au pus în joc soarta pentru emanciparea politică și națională a românilor din această parte a țării, istoricul Al. Filipașcu, în cartea sa Istoria Maramureșului, consemnează pentru anul 1876, "pierderile ireparabile a marilor bărbați și prieteni Gavrilă Mihalyi, Ioan Iurca și Iosif Man, cei trei stâlpi ai neamului despre care Gh. Barițiu scria că: ...cu toate demnitățile avute au știut să fie români buni și apărători valoroși ai intereselor neamului din sânul căruia au ieșit".

Maramureșenii au fost întotdeauna de-a lungul istoriei alături de simțirea românească. Războiul pentru cucerirea independenței de stat a României (1877-1878) care a fost încă un prilej de manifestare a solidarității și unității poporului român a avut un larg ecou aici. S-au făcut colecte în bani și obiecte pentru sprijinirea războiului, iar mulți tineri maramureșeni s-au înrolat în armata română. Amintim o doamnă Iurca pentru "generozitatea în danii", iar pentru eroismul lor în lupte pe căpitanul Titus Dunca de Sieu (fost luptător în armata lui Garibaldi) care pentru faptele de vitejie de la Plevna a fost decorat cu "Steaua României" și "Virtutea Militară", la fel țăranul Filip Mihalca etc.

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, relațiile capitaliste se întăresc în oraș. Începe un proces de modernizare a agriculturii și ia un mare avânt creșterea animalelor. Se naturalizează rase de vite cornute mari din Elveția și Austria, care vor da naștere la cunoscuta rasă "bruna de Maramureș".

Perioada dualismului a fost nefastă pentru populația română din zonă. O serie de legi și alte mijloace restrictive și de constrângere vor accentua formele de deznaționalizare a românilor.

teachers - Preparandia.

This meeting took place on 13 December 1860 in Sighetul Marmatiei, the date of birth of the Association for the culture of the Romanian people of Maramures. On 5th February 1861, the committee of the Association elects as its president Iosif Man. In the committee were members representatives of the Romanians from Maramures: vicar Emil Pavel, Petru Mihalyi, Simion Pop, Stefan Simon, Ioan Iurca, Vasile Mihalca. The aim of the future Preparandia was "... to raise the nation to that important political position to which it has been called for centuries".

In order to organize Preparandia is brought professor Ioan Busitea is invited from Lopus - graduate of the Pedagogical Institute of Viena. Courses started in autumn 1862. This institute will train for years more than 120 primary school teachers chosen from the peasant children in the area and who will go back to the villages of Maramures and north of Transylvania.

An important moment of the spiritual life of the Romanians in the area is the date of 23 October 1867, when is officialized "the reading society of the Romanian from Maramures - Dragosiana" which functioned within the Association and was meant to promote and cultivate the Romanian language and literature and to give the possibility to asset themselves as the young literary talents from Maramures.

The majority at the Romanian population continue to demand political rights. In the summer of 1861 in Stramtura, Romanian intellectuals meet in an national "Conference" accepting the "provocation" sent from those in Banat and Transylvania where it was asked for "a national congress of the Romanians from the habsburgic monarchy", which congress was held in Sibiu between 7-11 of April 1863. Here was prepared a delegation that was meant to demand from the emperor in Viena political rights for all the Romanians in Transylvania.

In 1867 is accomplished the creation of the dualist state; Transylvania is annexed to Hungary which will bring about a new difficult period in the life of the Romanian population. This had as result in Maramures the annihilation of the political power of the Romanians and of the Preparandia in Sighet.

Through the effort of the Association is founded a boarding school for the Romanian pupils who attend the Hungarian schools in town. Speaking about the great Romanian personalities who risked their life for the political and national emancipation of the Romanians from the hearth of the county the historian Alexandru Filipașcu wrote in his book "The History of Maramures" for the year 1876 about "the irretrievable loss of those great men and friends Gavrilă Mihalyi, Ioan Iurca, Iosif Man, the three pillars of our people" about who Gheorghe Barițiu wrote: "... despite all their social positions they knew how to be good Romanians and valuable defenders of the benefits of the people who created him".

The people from Maramures have always been in history besides the Romanian people. The War of Independence of Romania (1877-1878), which was also an opportunity to express the solidarity and unity of the Romanian people got a large response here. Subscriptions were raised in money and utilities to support war and many young people from Maramures enlisted in the Romanian army. We mention a certain Mrs. Iurca for "her generosity in donations", and for their heroism Captain Titus Dunca de Sieu (former fighter in the army of Garibaldi) who for his heroic deeds in Plevna was decorated with "Steaua României" and "Virtutea Militară", as well as the peasant Filip Mihalca etc.

In the second half of the 19th century, the capitalist relations get

În vara anului 1876 a avut loc la Sighetul Marmăției ședința itinerantă a "medicilor și naturaliştilor maghiari". Cu această ocazie s-a tipărit lucrarea "Descrierea generală a comitatului Maramureș" (într-un tiraj de 1000 de exemplare) îngrijită de Szilagyi Istvan. La finele secolului intelectuali maghiari și români din Sighet, în frunte cu Szilagyi Istvan și Ioan Mihalyi, pun bazele unui muzeu. Prima expoziție s-a făcut la 1876 - iar la 1889 exista deja muzeul. Profesorul Szilagyi Istvan își publică monografia.

Asuprirea națională crescândă a determinat burghezia română din Transilvania să organizeze în vederea luptei de eliberare națională. Astfel ia ființă Partidul Național Român în anul 1881. Prin școlile confesionale și asociațiile culturale românești s-a luptat pentru culturalizarea maselor, pentru trezirea conștiinței naționale a acestora. Fruntașii politici Vasile Lucaciu, Gheorghe Pop de Băsești în pășile băimărene și sătmărene și Ioan Mihalyi de Apsa, episcopul Mihail Pavel, Petru Mihalyi, Tit Bud și alții în Sighetul Maramureșului au dus flacăra romanismului și a drepturilor naționale în rândurile poporului.

Considerăm că un moment important în emanciparea românilor de aici, apariția la Sighet într-o tipografie locală a celebrei cărți Istoria Comitatului Maramureș, Tomul I, Diplome maramureșene datorată lui Ioan Mihalyi de Apsa, carte de capătăi fără de care nu se poate scrie istoria românilor. Pentru aceasta și pentru întreaga operă științifică a fost răsplătit cu Premiul Academiei Române "Năsturel Herescu" la 1900 și a fost cooptat în rândurile acestei prestigioase instituții - Academia Română (1901).

* * *

Actul de la 1 decembrie a fost precedat și aici de crearea Sfatului Național. În 26 noiembrie la Sighetul Marmăției se ține o mare adunare unde au venit și reprezentanții comunelor din zonă și s-a ales Sfatul Național și președintele acestuia în persoana avocatului Dr. Vasile Chindriș, ca secretar a fost ales profesorul Ioan Biltiu Dăncuș, iar ca șef al gărzilor naționale locotenentul Florentin Biltiu Dăncuș. "... a fost ziua cea mai frumoasă, cea mai aleasă a Maramureșului românesc. S-au adunat românășii din toate satele comitatului, ca la un semn, cu steaguri, cu cocarde în tricolorul românesc. Erau adunați 5-6000 de oameni, fieștare cu dorul sfânt în inimă, cu dorul arzător de a arăta lumii întregi că neamul românesc din Maramureș știe să-și croiască viitorul, știe să-și aleagă oamenii și mai ales vrea să dovedească că stă ca o stâncă pe lângă marele Sfat Național Românesc" (citată din presa vremii).

La 7 decembrie 1918 apare primul ziar românesc "Sfatul". Desăvârșirea Statului Național Român creează și aici condiții de dezvoltare economică și culturală. Apar industrii, se dezvoltă agricultura, băncile. Școlile românești sunt puse în drepturi și dau promoții de elevi care se vor afirma în plan național.

O bogată activitate de presă se dezvoltă în perioada interbelică: Sfatul (1918), Gazeta Maramureșului (1920), Gazeta maramureșeană (1921), Maramureșul (1923-1926), Munka - A munka bilingvă, ASTRA Maramureșului (1927-1929), Ecoul Maramureșului (1934-1936), Frontul Maramureșului, Graiul Maramureșului (1932-1940; 1947-1948), Crainicul Maramureșului. Apar și reviste literare ca: Căminul nostru, Zări senine, Viața școlară (1925-1932), Praguri culturale (1926-1929) etc.

stronger in town. Begins a new process of renewal agriculture and progress in cattle raising. Cattle from Switzerland and Austria is naturalized and they will give birth to the well known breed "bruna de Maramures" (the brown cow of Maramures).

The period of dualism was not beneficial for the Romanian in the area. A series of laws and other restrictive means would strengthen the forms of denationalizing of the Romanians.

In the summer of 1876 took place in Sighetu Marmatiei the meeting of the "Hungarian doctors and naturalists". On this occasion was published the work "General description of Maramures County" (printing of a thousand copies) edited by Szilagyi Istvan. At the end of the century, the Hungarian and Romanian intellectuals from Sighet led by Szilagyi Istvan and Ioan Mihalyi lay the foundation of a museum. The first exhibition is made in 1876 and in 1889 there already existed a museum. Professor Szilagyi Istvan publishes his monograph.

The national oppression determined the Romanian bourgeoisie of Transylvania to organize herself in view of the national liberation struggle. In this way is born the Romanian National Party in 1881.

For the cultural education of the society, for the awakening of their national conscience they have stirred to organize confessional schools and Romanian cultural associations. Political leads as Vasile Lucaciu, Gheorghe Pop de Basesi in the Baia Mare and Satu Mare area, and Ioan Mihalyi de Apsa, the bishop Mihail Pavel, Petru Mihalyi, Tit Bud and others from Sighetu Marmatiei, have held high up the standard of romanianship and of the national rights amongst the people.

We consider an important moment in the emancipation of the romanians here the printing in a local editing house of the very important writing "The History of the land of Maramures, the Diplomas from Maramures", due to Ioan Mihalyi de Apsa, book of first importance for the writing of our national history. For this and for his entire scientific work, he has been acknowledged with the prize of the Academy "Nasturel Herescu" in 1900 and was taken among the members of this prestigious institution in 1901.

* * *

The document of the 1st of December was preceded by the establishment of the National Council. On November 22, a great Council was held where were present representatives from the surrounding settlements in the area as to elect the National Council and its president in person of the lawyer Dr. Vasile Chindris, as secretary professor Ioan Biltiu Dancus and as chief of the national guards the lieutenant Florentin Biltiu Dancus. "... it was the most beautiful day, a chosen day for the historical Maramures. Romanians from all the villages of the county gathered spontaneously, with standards and pins with the national colors. Gathered there about 5-6000 people, everyone of them with their heart burning, willing to show to the entire world that the Romanian people from Maramures knows how to create its own future, knows how to elect its people and most of all wants to demonstrate that it can stand as a rock besides the Romanian National Council" (citation from the local press).

On December 7, 1918 appears the first national newspaper - "The Council". The establishment of the National Council creates the condition of economic and cultural development. New industries are created, agriculture develops, new banks open. Romanian schools behold their full rights and promote pupils that will get to be known on National level.

Press develops fully in that period between the two world wars: The Council (1918), The Gazette of Maramures (1920), The Maramures Gazette (1921), Maramuresul (1923-1926), Munca - A munka bilingual edition -, ASTRA of Maramures (1927-1929), The Echo of Maramures (1934-1936), The Front of Maramures, The Speech of Maramures (1932-1940; 1947-1948), The Maramures Announcer. Also literary revues: Our household, Serene horizons, School life (1925-

Anul 1926 marchează deschiderea Muzeului etnografic al Maramureșului în Palatul Cultural cu ocazia Congresului național al profesorilor de geografie sub președinția savantului Simion Mehedinți, care s-a ținut aici la Sighet.

Nu a durat mult liniștea creatoare. Anul 1940 vine ca un trăznit cu Dictat de la Viena care încorporează Maramureșul Ungariei horthyste. Război, crime, arestări, deportări. Peste 38 de mii de evrei din Maramureș sunt deportați de către horthyști în lagărele naziste și exterminați. Stau măturie monumentul holocaustului și monumentul săpunului precum și cățile prof. Ellie Wiesel, concetățeanul nostru și Cetățean de Onoare al municipiului și laureat al Premiului Nobel pentru Pace în 1986.

Terminarea războiului aduce un alt dezastru pentru oraș și Maramureș. În 1945 în Sighet, Ivan Odoviciuc - unealta lui Stalin - instalează sovietul și cere alipirea Maramureșului la Ucraina sovietică. În scurt timp prin acțiunea țăranilor din satele Maramureșului conduși de dascăli, primari și preoți, concertată pe plan diplomatic, Maramureșul reîntre în granițele firești ale României.

Anul 1948 aduce etatizarea mijloacelor de producție, băncile dar și asociațiile culturale, fundațiile școlare etc. Acum se desființează Sighetul ca reședință de județ și se creează regiunea Baia Mare după modelul sistemului administrativ sovietic impus de Stalin, fapt cu consecințe dezastruoase pentru oraș și zonă.

Acum sunt închiși și la Sighet grupul de tineri opozanți conduși de Aurel Vișovan, iar peste doi ani, în 1950 orașul nostru va intra în "istoria neagră" prin închisoarea care devine "celebră": sunt aduși și închiși aici, miniștri, șefi de guverne, liderii partidelor politice istorice, generali, academicieni și oameni de cultură, preoți, episcopii bisericii greco-catolice, țăranii care s-au opus colectivizării și în general opoziții instalării comunismului în România.

* * *

După război, orașul suferind încearcă să-și vindece rănilor având posibilități foarte limitate. În ultimii cca. 20-30 de ani apar la Sighet câteva mari întreprinderi industriale: combinatul de prelucrare a lemnului, fabrici și uzine de prelucrare a fierului și mai multe unități de industrie ușoară. Tot acum se construiește noua policlinică, spitalul de copii deficienți, spitalul de pediatrie și alte instituții de ocrotire și culturale: Muzeul etnografic și Muzeul satului, Casa muzeu Mihalyi de Apsa, se îmbogățesc fondurile bibliotecii, iar Casa de cultură lansează pe plan internațional folclorul maramureșean.

În paralel s-au construit două licee și câteva școli și grădinițe, cartiere de blocuri de locuințe, însă într-o arhitectură neadecvată.

Din păcate, în ultimii 50 de ani, orașului nu i s-a acordat atenția meritată, pe măsură prestigiului de veche capitală a unei provincii istorice românești de mare rezonanță. Oraș spre care au gravitat de-a lungul secolelor și o fac și azi oamenii Maramureșului de pe toate văile, odată cu Revoluția din Decembrie 1989 își recapătă speranțele, iar noul mileniu în care intrăm credem că prin consolidarea instituțiilor democratice îi va fi de bun augur.

Mihai Dăncuș

1932), Cultural thresholds (1926-1929) etc.

The year 1926 marks the opening of the Ethnographic Museum of Maramures where the Cultural Headquarters were placed beforehand at the monarch when the National Congress of Geography opened its doors, under the presidency of Simion Mehedinți, here in Sighet.

This creative peace didn't last long. The year 1940 comes upon as lightning with the Dictat from Viena incorporating Maramures to the horthyst Hungary. Wars, crime, arrests and deportation follow. Over 38000 Jews from Maramures are deported by the horthysts in the nazi camps and are exterminated. Are witness the monument to the Holocaust and the Soap Monument as well as the works of Prof. Ellie Wiesel, the Citizen of Honor of our City and beholden of the Nobel Prize for Peace in 1986.

The end of the war begins along another disaster for the town and for Maramures. In 1945, in Sighet, Ivan Odoviciuc - one of Stalin's men - installs the Soviet and demands that Maramures be added to the Soviet Ukraine. In little time, through the manifests and actions of the peasants from the villages of Maramures, conducted by teachers, mayors and priests, an diplomatic concentration, the Maramures region re-enters into its natural Romanian boundaries.

In 1948, all the means of production, the banks but also the cultural associations, the educational foundations etc. are controlled by the state. Sighet is no more main residence of the province - is created instead the region Baia Mare on the model of the Soviet administrative system imposed by Stalin, with disastrous consequences for the city and the entire area. In these times is arrested the groups of young opponents lead by Aurel Visovan and in two years from that date, in 1950, our town will enter into "black history" through the prison which will become famous: are brought and held prisoners ministers, chiefs of government, political leaders of national historical partis, general, Academy members and cultural personalities, priests, Greek-Catholic bishops, peasants who held opposition against collectivization and generally opponents to the installment of communism in Romania.

* * *

After the war, the town tries to heal its wounds after all the suffering it has ended, its possibilities being very limited.

In the last 20-30 years come into being in Sighet a few bigger industrial enterprises: for wood processing, factories and plants that process iron, textile industries etc. At the same time is built new hospitals and other social and cultural institutions, such as: The Ethnographic Museum, the Village Museum, the Memorial House of Mihalyi de Apsa. The library funds are enriched and the Cultural Foundation launches in the international plan the folklore from Maramures.

Highschools and schools, kindergartens, residence areas are also constructed, but not always in a adequate architecture.

Unfortunately, in the last 50 years, the city did not receive all the attention deserved as former capital of a renowned Romanian historical province. This city towards which flows of people have directed themselves from all the valleys of Maramures, had regained high aspirations with the Revolution of December 1989 and now, with the new millennium, hopes that the consolidation of the democratic institution will bring along bright auspices.

Mihai Dăncuș

- 1199 - prima atestare documentară a Maramureșului (Al. Filipașcu, Istoria Maramureșului, București, 1940, p. 29).
- 1326 - prima atestare scrisă a localității Sighetul Marmației (Emlékkönyv, Máramarossziget, 1892, p.73).
- 1334 - un Benedict-paroh la Sighet - apare în listele papale (Documente privind istoria României, vol. III, sec. XIII, Ed. Academiei, 1955, p.248).
- 1346 - același Benedict "rector ecclesiae de Zygeth" (Mihalyi de Apșa, Diplome Maramureșene, Maramureș, Sziget, 1900, p.23).
- 1349 - Ioan, fiul lui Iuga voievodul românilor din Maramureș și Nicolae, fiul lui Petru se adresează regelui Ludovic în legătură cu drepturile lui Giula fiul lui Draguș în moșiile Giulești și Nireș. (Diplome Maramureșene, Maramureș, Sziget, 1900, p.28).
- 1352 - 19 febr. - privilegiile orășenești acordate în 1329 de către Carol Robert celor patru așezări de "oaspeți regali" din Maramureș (Vișc, Hust, Teceu, Câmpulung) se extind și asupra Sighetului prin diploma dată de Ludovic I regele Ungariei (V. Bélay, Máramaros megye társadalma és nemzetiségei, Budapesta, 1943, p. 25).
- 1385 - orașul Sighet apare ca reședință comitatensă de unde se emit documente (I. Mihalyi, Diplome Maramureșene, p. 85).
- 1397 - ... "villa nostra libera...Zygeth" ... aparține familiei Drăgoșeștilor (I. Mihalyi, Diplome. p. 114).
- 1472 - Matei Corvinul întărește privilegiile orașului (Mihalyi, Diplome, p.516).
- 1551 - Sighetul are dreptul de a ține târguri (Arhivele Statului, fond Prefectura jud. Maramureș, Actele prezidențiale ale Vicecomitelui nr. 86/1888).
- 1556 - biserica romano-catolică este preluată de reformati cu majoritatea credincioșilor, tot acum funcționează și școala confesională.
- 1611 - principele Gabriel Bathory întărește privilegiile pentru orașul Sighet.
- 1659 - împăratul Leopold acordă dreptul de stemă orașului (capul de bour/zimbru).
- 1700 - 16 febr. Congregația Comitatului decide ca școala să fie susținută din banii publici.
- 1706 - o statistică relevă existența a 14 bresle.
- 1717 - tătarii jefuiesc bogățiile sighetenilor ascunse în biserica reformată (la Borșa vor fi nimiciți).
- 1730 - apar primii piariști în frunte cu Crisostom care vor pune bazele construirii bisericii romano-catolice ai a școlii piariste care era frecventată și de elevi români.
- 1730 - un jurnal de călătorie consemnează ruinele cetății Sighet.
- 1773 - Iosif al II-lea vizitează orașul și face o mare danie pentru școală.
- 1775 - se inaugurează noua clădire a școlii piariste cu 188 de elevi (actualul sediu al muzeului).
- 1783 - evreilor li se acordă dreptul de ședere și comerț în oraș.
- 1786 - mare foamete.
- 1802 - începe construirea Liceului reformat (actuala clădire a Liceului Pedagogic) care la 1836, prin contele Ioan Buttler, devine "academie de drept". În 1837 liceul avea secții de teologie, drept, filosofie, filologie etc.
- 1816 - pe toate edificiile publice s-au afișat însemnele imperiale: vulturul cu două capete; limba oficială - germana; limba de cancelarie și în congregația comitatensă - latina.
- 1830 - 12 martie - Împăratul Francisc I dă un nou privilegiu breslei.
- 1840 - recensământ - 5908 locuitori.
- 1844 - deschiderea grădiniței de copii a orașului.
- 1848 - 3-15 mai - Tivadar Mihai din Rona de Jos participă la Adunarea de la Blaj.
- 1848 - 30 sept. - țăranii din Borșa rup emblemele maghiare de pe clădirea primăriei și alungă jandarmii.
- 1853 - incendiul care a devastat biserica reformată și a scos la iveală zidurile originare.
- 1860 - 13 dec. înființarea Asociațiunii pentru cultura poporului român din Maramureș la propunerea lui Iosif Man, comitele suprem al Maramureșului în Congregația Comitatensă.
- 1862 - își începe activitatea Preparandia română (Institutul de învățători care va da peste 120 de învățători români).
- 1867 - 23 oct. - se înființează în cadrul Asociațiunii "Societatea de lectură a românilor din Maramureș "Dragoșiana".

- 1199 - Maramures is mentioned for the first time in a document.(Al. Filipascu, Istoria Maramuresului, Bucuresti, 1940, p.29).
- 1326 - Sighetul Marmatiei is mentioned in writing for the first time. (Emlekkonyv, Maramarossziget, 1892, p.73).
- 1334 - a Benedict rector in Sighet appears in the pope's lists (Documente privind istoria Romaniei, vol. III, sec.XIII, Ed. Academiei, 1995, p.248).
- 1346 - the same benedict "rector ecclesiae de Zygeth" (Mihalyi de Apsa, "Diplome Maramuresene", Maramures, Sziget, 1900, p. 23).
- 1349 - Ioan, son of Iuga voivode of the romanians in Maramures and Nicolae son of Petru presented king Louis the rights of Giulia son of Dragos over the estates Giulesti and Nires. (Diplome Maramuresene, Maramures, Sziget, 1900, p.28).
- 1352 - 19th February - urban privileges given in 1329 by Carol Robert for four settlements of "royal guests" in Maramures (Visc, Hust, Teceu, Campulung) are extended to Sighet by the diploma given by Louis I King of Hungary. (V. Belay, Maramaros megye tarsadalma es nemzetisegei, Budapesta, 1943, p.25).
- 1385 - the town of Sighet appears as county residence where documents are issued. (I. Mihalyi, Diplome Maramuresene, p.85).
- 1397 - "...villa nostra libera Zygeth..." ...belong to the Dragos family. (I. Mihalyi, Dimplome Maramuresene, p.114).
- 1472 - Matei Corvinul stresses the privilege of the town. (I. Mihalyi, Dimplome Maramuresene,p.516).
- 1551 - Sighet has the right to organize fairs.(Arhivele statului, Fond Prefectura judetului Maramures, Actele prezidentiale ale vicecomitelui nr.86/1888).
- 1556 - the roman-catholic church is taken over by the Calvinists with most of the church goers, at the same time functions a confessional school.
- 1611 - prince Gabriel Bathory strengthens the privileges given to the town of Sighet.
- 1659 - Emperor Leopold gives the right of having its own coat of arms (head of a bison).
- 1700 - 16th February - the County Congregation decides that the school must be supported by public money.
- 1706 - statistics show the existence of 14 guilds.
- 1717 - the Tartars plunder the things of the people of Sighet hidden in the Calvinist church (in Borsa they will be defeated).
- 1730 - appear the first piarists led by Crisostom who will lay the foundation of building the roman catholic church and of the piarist school which was also attended by Romanian pupils.
- 1730 - a travel diary records the ruins of the fortress from Sighet.
- 1773 - Jozef II pays a visit to the town and makes an important donation for the school.
- 1775 - is opened the new building of the piarist school having 188 pupils. (the actual residence of the museum).
- 1783 - Jews are given the right of residence and trade in town.
- 1786 - great famine.
- 1802 - starts the building of the Calvinist high school (the actual building of the Pedagogical high school) which in 1836 under the care of count Ioan Buttler - becomes "law academy" - in 1837 the high school had sections of theology, law, psychology, philology etc.
- 1816 - on all official buildings are placed the imperial signs- the vulture with two heads; the official language - german; the office language and in the County Congregation - latin.
- 1830 - 12th March - the Emperor Francisc I gives a new privilege to the guild.
- 1840 - census - 5.908 inhabitants.
- 1844 - the opening of the town kinder garden.
- 1848 - 3-15th may - Tivadar Mihai from Rona de Jos takes part to the meeting in Blaj.
- 1848 - 30th September - the peasants from Borsa tear off the hungarian emblem from the town hall building and chased the police.
- 1853 - the fire which devastated the Calvinist church and exposed the original walls.
- 1860 - 13th December - foundation of the Association for the Culture of the Romanian people from Maramures following the proposal of Iosif Man, supreme Ruler of Maramures.
- 1862 - starts its activity Preparandia Romana (the Institute for primary school teachers that will train more than 120 Romanian teachers).
- 1867 - 23rd October - is founded "the Society for reading of the Romanians from Maramures, Dragosiana".

- 1877 - 28 sept. - la Sighet și Sarasău se adună o impresionantă colecție de ajutoare pentru soldații care luptă pentru independența națională.
- 1889 - 6. aug. - la Sighet au loc lucrările Societății Istorice Maghiare. Ioan Mihalyi a susținut cu argumente științifice originea și continuitatea românilor în Maramureș.
- 1900 - Ioan Mihalyi de Apșa tipărește la Sighet primul volum din Istoria Comitatului Maramureș - Diplome maramureșene din sec. XIV-XV - pentru care și în general pentru munca sa va primi premiul Academiei Române (1901).
- 1914 - octombrie - intrarea trupelor rusești în Maramureș și jefuirea populației sighetene.
- 1918 - 11 noiembrie - se constituie la Sighet Sfatul Național Român care s-a afiliat la Statul Național Român cu centrul la Arad. Se lansează Apelul.
- 1918 - 22 noiembrie - se înființează Consiliul Național Român - Dr. Vasile Chindriș președinte, prof. I. Bilțiu Dăncuș secretar și Lt. Florentin Bilțiu Dăncuș - șeful Gărzilor naționale.
- 1918 - 7 dec. apare primul ziar românesc "Sfatul".
- 1919 - 28 aprilie - depune jurământul primul prefect român, Vasile Chiroiu.
- 1919 - se deschide primul liceu românesc Liceul "Dragoș Vodă".
- 1926 - cu ocazia Congresului Național al profesorilor de geografie din România care s-a ținut la Sighet se deschide muzeul etnografic organizat de G. Vornicu.
- 1932 - apare "Graiul Maramureșului", organ de presă.
- 1932 - se înființează Asociația presei din Maramureș. În oraș în această perioadă apar mai multe ziare cotidiene, săptămânale, reviste culturale, literare etc.
- 1940 - Dictatul de la Viena - Maramureșul este încorporat Ungariei horticiste. Tot acum apare Istoria Maramureșului de Alexandru Filipașcu.
- 1944 - mai - evreii din zonă și din Sighet sunt internați în ghetouri și apoi duși în lagăre. Din Sighet, din cca. 15.500 evrei deportați nu s-au mai întors decât circa 2000, printre care și Elie Wiesel.
- 1944 - 18 octombrie - orașul a fost eliberat de către Armata a 40-a sovietică. Tot acum se înființează Consiliul Național condus de Ion Bilțiu Dăncuș.
- 1945 - Maramureșul este încorporat Ucrainei subcarpatice prin diversiunea organizată de Ivan Odoviciuc. După scurt timp prin acțiunea țăranilor din satele Maramureșului conduși de preoți și dascăli concertată pe plan diplomatic, Maramureșul reîntră în granițele firești.
- 1948 - se desființează județul Maramureș cu reședința la Sighet fiind încorporat regiunii Baia Mare, sistem administrativ impus de ocupația sovietică care va duce la decăderea treptată a orașului.
- 1950 - la închisoarea din Sighet sunt înțemnițați tinerii opozanți liceeni, miniștri, șefi de guverne, liderii partidelor istorice, generali, academicieni și oameni de cultură, episcopii bisericii greco-catolice, opozanți ai instalării comunismului în România.
- 1948-1989 - după război se încearcă refacerea orașului. În ultimii cca. 25 de ani, apar la Sighet câteva mari întreprinderi industriale: Combinatul de prelucrare a lemnului (cu mai multe fabrici); fabrici și uzine de prelucrare a fierului și mai multe unități de industrie ușoară. Tot acum se construiește noua policlinică, spitalul de copii deficienți, spitalul de pediatrie și alte instituții de ocrotire. În paralel, s-au construit câteva școli și cartiere de locuințe, într-o arhitectură neadecvată. Din păcate, în ultimii 50 de ani, orașului nu i s-a acordat atenția meritată, pe măsura prestigiului de veche capitală a unei provincii istorice românești de mare rezonanță, spre care au gravitat, de-a lungul secolelor oamenii Maramureșului de pe toate văile.

Municipiul are în componență localitățile și cartierele: Iapa, Lazu Baciului, Șugău, Valea Hotarului. Raza municipiului este de cca. 6 km, iar suprafața este de 13.535 ha, din care 1000 ha în intravilan.

Populația totală a municipiului (Recensământul din ianuarie 1992) este de 44.229 locuitori. Structura pe naționalități: români - 33.873 (76,5%); maghiari - 8.245 (18,6%); ucraineni - 1508; țigani - 340; germani - 157; alții - 106.a

- 1877 - 28th September in Sighet and in Sarasau are collected an impressive collection helping things for the soldiers fighting for national independence.
- 1889 - 6th August - in Sighet takes place the works of "Hungarian History Society". Ioan Mihalyi de Apsa supported with scientific arguments the origin and continuity of the Romanians in Maramures.
- 1900 - Ioan Mihalyi de Apsa publishes in Sighet the first volume of the history of Maramures County - *Diplome Maramuresene* from the XIV-XV century - for which and in general for his activity he will be awarded the Prize of the Romanian Academy (1901).
- 1914 - October - soviet troops enter Maramures and plunder the population of the town.
- 1918 - 11th November - is constituted in Sighet the Romanian National Council which affiliated to the Romanian National Council from Arad. The Appeal is launched.
- 1918 - 22 November - is founded the Romanian National Council - Dr. Vasile Chindris president, Prof. Ioan Biltiu Dancus secretary and Lt. Florentin Biltiu Dancus chief of the National guards.
- 1918 - 7 December - is edited the first Romanian newspaper "Sfatul" (the Advice).
- 1919 - 28th April - the first Romanian prefect Vasile Chiroiu, takes an oath.
- 1919 - the first Romanian high school "Dragos Voda" is opened.
- 1926 - on the occasion of the National Congress of the Geography teachers of Romania held in Sighet is opened the ethnographic museum by G. Vornicu.
- 1932 - appears the newspaper "Graiul Maramuresului".
- 1932 - the Press Association of Maramures is organized. In this period, in town, appear several daily newspapers, weekly, cultural reviews, literary reviews etc.
- 1940 - the Dictate of Viena - Maramures is incorporated to horthyst Hungary. Appears the History of Maramures by Alexandru Filipascu.
- 1944 - May - the Jews in the area and from Sighet are gathered in ghettos and then taken to camps. In Sighet, out of about 15.000 Jews deported, only 2000 came back among them was also Elie Wiesel.
- 1944 - 18th October - the town was liberated by the 40th Soviet Army. At the same time is founded the National Council led by Biltiu Dancus.
- 1945 - Maramures is incorporated to subcarpathian Ukraine through the diversion organized by Ivan Odoviciuc. After a while through the action of the peasants from the villages of Maramures led by the priests and teachers and intense diplomatic actions Maramures gets back within its natural borders.
- 1948 - Maramures County with the residence town in Sighet is dissolved and incorporated to the region of Baia Mare, administrative system imposed by the soviet occupation.
- 1950 - in the prison of Sighet are imprisoned high school young people in opposition to the administration, ministers, leaders of governments, leaders of historical parties, generals, academicians and people of culture, bishops of the Greek catholic church, people who were against installing communism in Romania.
- 1948-1989 - After the war there were efforts to rebuild the town. In the last 25 years are built in Sighet some important enterprises. The timber processing factory with several factories; factories for processing metal and some textile factories. In the same period are built the new polyclinic, the hospital for children with the handicap, the hospital for the children and other social establishments. In parallel there were built some schools, new block of flats districts in an inadequate architecture. Unfortunately in the last 50 years the town wasn't given deserved attention according to its former status of capital of a Romanian historical province of great fame which attracted in the course of centuries people from all the valleys of Maramures.

The municipal town includes the localities and districts: Iapa, Lazul Baciului, Sugau, Valea Hotarului. It has a ray of about 6 km and its area is of 13.535 ha, out of which 1000 ha within the built up area.

The total population of the municipal town (the January 1992 census) is of 44.229 inhabitants. Its structure according to nationality: Romanian - 33.873 (78,56%); Hungarians - 8.245 (18,65%); Ukrainians - 1.508; Gypsies - 340; Germans - 157; others - 106.

1. CZIPLE, AL., Documente privitoare la episcopia din Maramureș, București, 1916, extras din "Analele Academiei Române, Memoriile Secției de Istorie", seria II, tom. XXXVIII.
2. CRISTEA, George și DĂNCUȘ, Mihai, MARAMUREȘ - Un muzeu viu în centrul Europei, Editura Fundației Culturale Române, București, 2000.
3. DAICOVICIU, H., BANDULA, O., GLODARIU, I., Cercetările de la Oncești din Maramureș, "Studii și Cercetări Maramureșene", 1, Baia Mare, 1965.
4. DĂNCUȘ, Mihai, Zona etnografică Maramureș, București, 1986.
5. DĂNCUȘ, Mihai, Sighetul Marmației., Muzeul etnografic al Maramureșului, București, Editura Museion, 1995.
6. DĂNCUȘ, Mihai, Sighetul Marmației, 670, Muzeul Maramureșului, 1996.
7. DERMER, I. și MARIN, I., Maramureșul românesc, București, 1934.
8. FILIPAȘCU, Alexandru, Istoria Maramureșului, București, 1940.
9. HOREDT, K., Așezarea fortificată din perioada târzie a bronzului de la Sighetul Marmației, Baia Mare, 1966.
10. JOODY, Pál, Máramaros vármegye, 1749-1769 évi NEMESSÉG VISZGÁLATA, Máramaros - sziget, 1943 (Verificarea familiilor nobile din Maramureș între anii 1749-1769), Sighetul Marmației, 1943.
11. MIHALYI, Ioan, Diplome maramureșene din secolele XIV-XV, Sighet, 1900.
12. NISTOR, Francisc și VULPE, AL., Bronzuri inedite din Maramureș în colecția Prof. Francisc Nistor din Sighetul Marmației, în "S.C.I.V.", 2, tom. 20, 1965.
13. PAPAHAĞI, Tache, Graiul și folclorul Maramureșului, București, 1929.
14. PASCU, Ștefan, Voievodatul Transilvaniei, vol. I (1971), III, Cluj Napoca.
15. PETRANU, Coriolan, Biserica reformată din Sighet și bisericile din lemn din Maramureș, în "Analele Institutului Național", X, p. 324-333, Sibiu, 1945.
16. POP, Dumitru, Folcloristica Maramureșului, București, 1970.
17. POPA, Radu și KACSÓ, C., Cercetări arheologice la Călinești - Maramureș, în "S.C.I.V.", 4, tom. 25, 1974.
18. POPA, Radu, Noi cercetări de arheologie medievală în Maramureș. Șantierul Sarasău, în "S.C.I.V.", tom. 22, p. 601-627, 1971.
19. POPA, Radu, Țara Maramureșului în veacul al XIV-lea, București, 1970.
20. POPA, Radu, Urmele unui sat părăsit în feudalismul timpuriu la hotarul Sighetului Marmației, în "S.C.I.V.", tom. 26, 2, p. 271-283, 1975.
21. PORUMB, Marius, Ușile împărătești de la Oncești și Budești - Susani. Contribuții privind icoanele maramureșene din secolul al XVII-lea, în "Studia Universitatis Babeș-Bolyai", series Historia, fasc. 1, 1971.
22. POSEA, Gr. și POSEA, Aurora, Județul Maramureș, București, 1980.
23. SZILAGYI, István, Máramaros vármegye egyetemes leírása, Budapesta, 1876.
24. VORNICU, Gh., Maramureșul și Muzeul etnografic maramureșean, în "Lucrările Inst. de Geografie al Univ. din Cluj", vol. 4, 1931. * * * Predica solemnă a preotului reformat Szarka Iosif asupra ruinelor asupra Bisericii evanghelice elvețiene din Sighetul Marmației, rostită la Sighet în ziua de 30 octombrie, 1859- manuscris în limba maghiară, traducere Prof. Traian Bîlțiu Dăncuș (21 octombrie 1969) - Arhiva M. D.

- Cuvântul Primarului Prof. Eugenia Godja 5

- Sighetul și Maramureșul 7

- Mărturii arheologice și istorice 9

- Imagini vechi din orașul vechi 15

- Imagini noi din orașul vechi 29

- Biserici și monumente de cult religios 45

- Imagini noi din orașul nou 59

- Muzee și monumente, instituții culturale și de învățământ 69

- Momente din istoria localității Sighetul Marmăției 101

- Cronologie 106

- Bibliografie 110

- The speech of the mayor Prof. Eugenia Godja 5

- The city of Sighet and Maramures area 7

- Archeological and historical evidence 9

- Old images from the old town 15

- New images from the old town 29

- Churches and monuments of religious cult 45

- New images from the new town 59

- Museums, monuments, educational and cultural institutions 69

- Moments in the history of Sighetul Marmatiei 101

- Chronology 107

- Bibliography 110

Traducerea textelor: Toma Mironescu

Supracoperta și prezentarea grafică: ASKA GRAFIKA s.r.l.

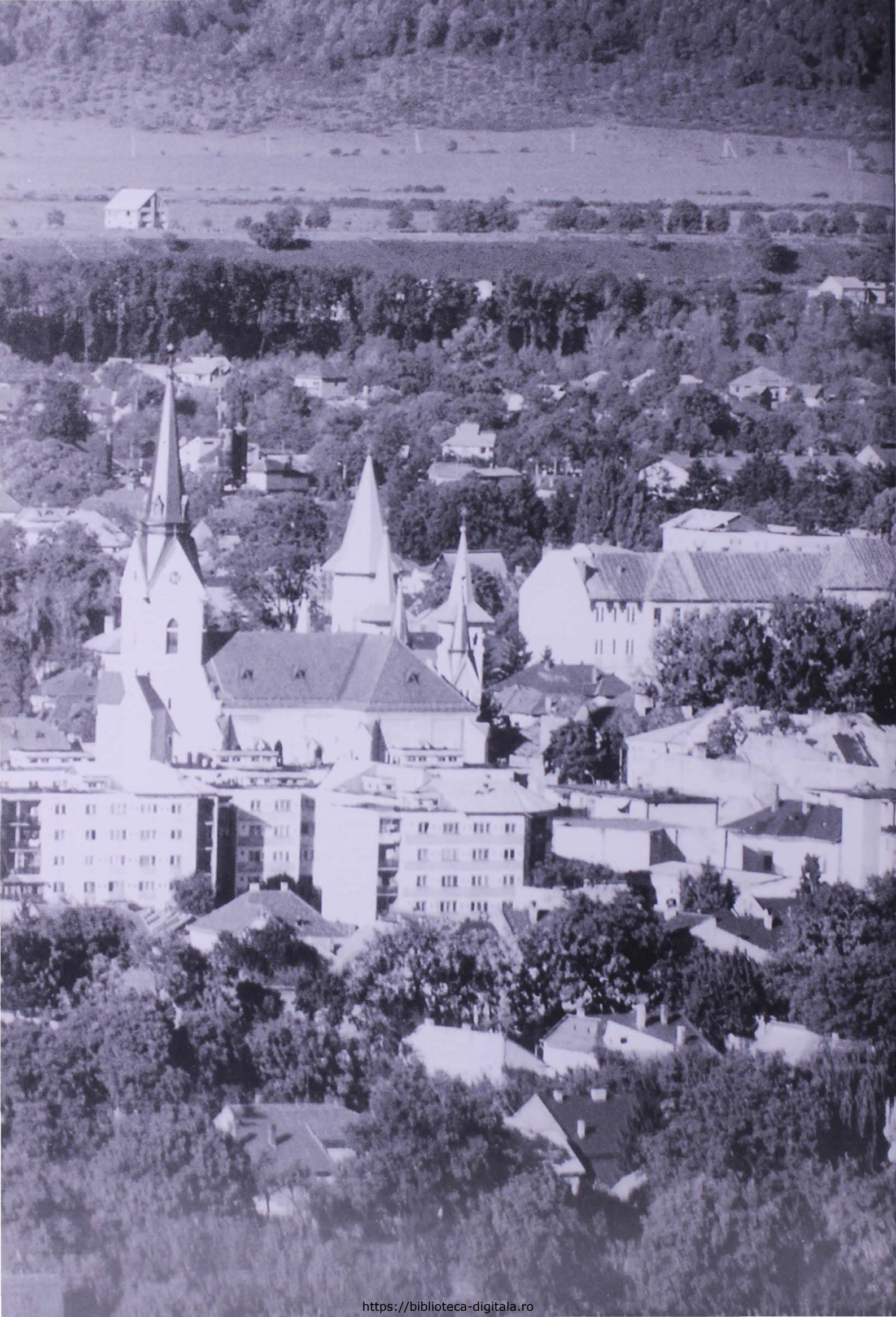

Editura
Muzeul
Maramureșului

Tipar
aska grafika s.r.l. - 4925 sighetu marmației
izei 6, tel: 062-318742, tel/fax: 062-312915

- 2001 -

1326 - 2001

675 ani

<https://biblioteca-digitala.ro>